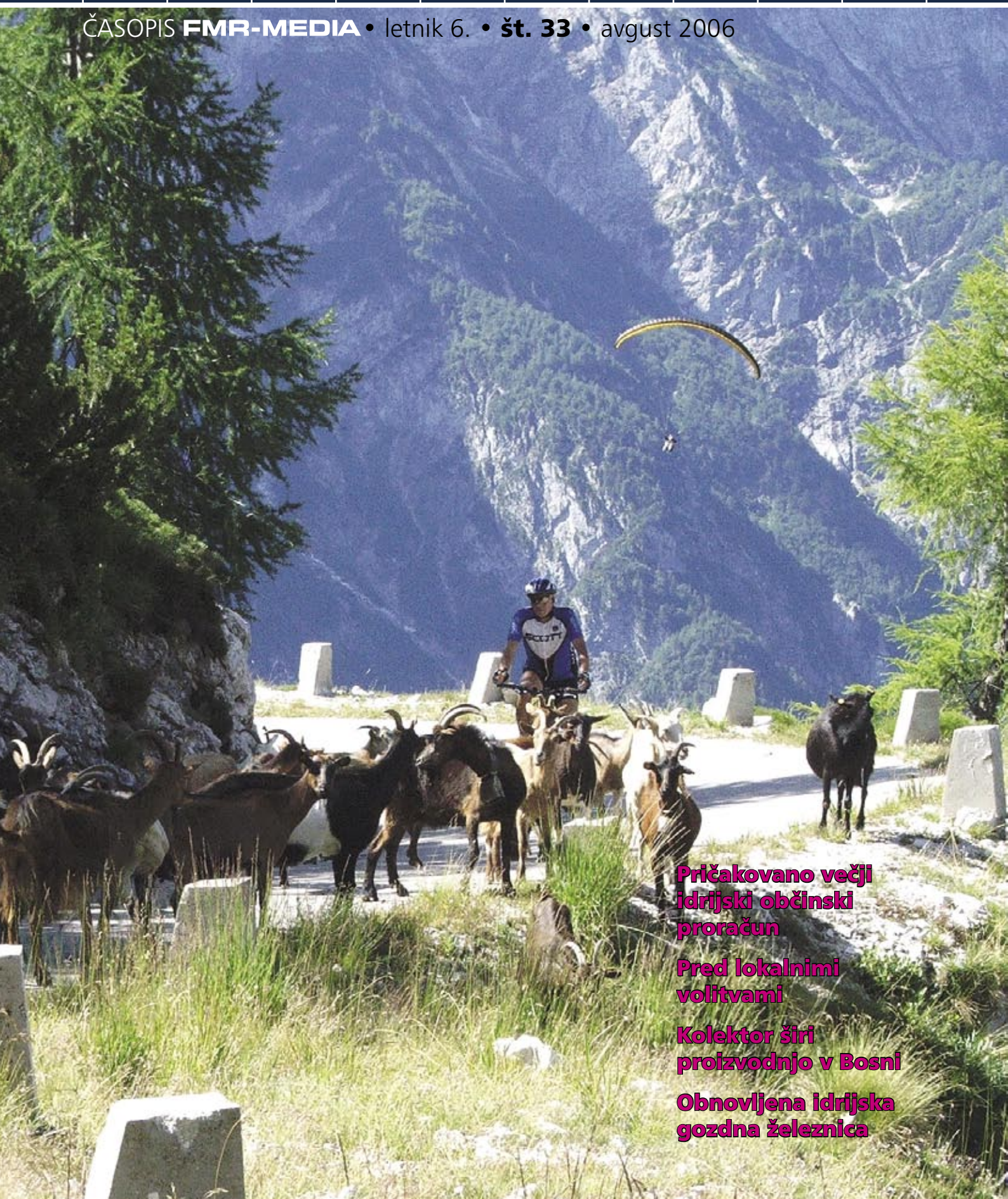

komunitator

ČASOPIS FMR-MEDIA • letnik 6. • št. 33 • avgust 2006

**Pričakovano večji
idrijski občinski
proračun**

**Pred lokalnimi
volitvami**

**Kolektor širi
proizvodnjo v Bosni**

**Obnovljena idrijska
gozdna železnica**

Za velike in male šolarje!

Za vsakovrstne šolske nakupe še posebej ugoden **Kredit takoj** za komitente, do 5 milijonov do 5 let **brez stroškov odobritve**.

■ **300.000 SIT**
13.494 SIT obrok
 24 mesecev

Informativni izračun je narejen dne 16. 8. 2006. Pri znesku kredita 300.000 SIT na 24 mesecev znaša anuiteta 13.494 SIT, stroški odplačevanja 3.435 SIT. Efektivna obrestna mera – EOM – je 8,94 %, nominalna obrestna mera 7,45 %. Izračunana EOM veja na dan izračuna. EOM se spremeni, če se spremeni katera od postavk, upoštevanih pri izračunu. EOM je izračunana ob predpostavki, da je kredit izkoriščen in gre v odplačilo takoj (ni obračuna interkalarnih obresti). Znesek kredita, doba in stroški odplačevanja ter potrebna dokumentacija so odvisni od poslovanja kreditjemalka.

www.nkbm.si->izracuni

☎ 080 17 50

"Kredit takoj"

 Nova KBM d.d.

Pri nas ste vedno dobrodošli!

 Nova KBM d.d.

Področje Nova Gorica
 Podružnica Idrija

vsebina

- 4 lokalna samouprava**
- Prihodnji idrijski občinski proračun naj bi bil zajetnejši
- 6 lokalne volitve**
- Bojan Sever na Listi za občino Idrija kandidira za župana
- 8 anketa**
- Preverili smo katere so najbolj in najmanj priljubljene lokacije v Idriji
- 12 spominjanja**
- Obnovljena idrijska gozdna železnica
- 17 gospodarstvo**
- Dan dobaviteljev koncerna Kolektor Group
 - Kolektor Bosna najhitreje rastoča koncernova družba
- 30 turizem**
- Koliko turistov obiše Idrijo
- 32 potovanja**
- Antarktika, kontinent na dnu sveta
- 39 saj bi bilo lahko tudi res**
- Najboljši sosed brzda fovšijo

Ob zaključku čipkarskega festivala

“A bu spit an Jovankin part, ka kar štiročno klikleta?!”

“Bajhn! Glih ustau si pa ži nergaš. Tu bu kaperta za ta nau plac. Pakril ga bama de se na bu prašiu. Pa še idarsku bu zgldau!”

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o.

Direktor: Vojko Božič

Glavni in odgovorni urednik: Filip Šemrl

Uredništvo: Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 73 745, fax: (05) 37 22 515

Sodelavci: Marija Benčina, Andrej Božič, Niko Jereb, Robert Jereb, Janez Kavčič, Jože Kenk, Mateja More, Polonca Pagon, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Anka Vončina

Fotografije: Andrej Božič, Tanja Čuk, Niko Jereb, Miha Kenk, Marko Mavri, Fototeka Mestnega muzeja Idrija, Foto arhiv Občine Idrija, Danilo Sedej, Ivan Seljak, Filip Šemrl, Polona Šemrl

Oblikovna zasnova: Creatim Ržišnik & Perc

Jezikovni pregled: Nuša Radinja

Tajnica uredništva: Zdenka Čibej

Naklada: 7200 izvodov

Naročnina: Časopis je brezplačen

Priprava in tisk: Pagis d.o.o. Idrija

Distribucija: Pošta Slovenije

Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si

Naslovnica: Življenje pod Mangartom

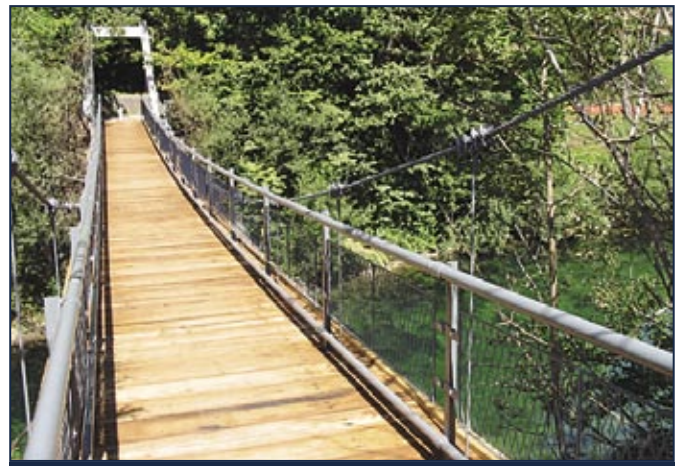
Foto: Jelena Dašič

V občinsko malho kar nekaj evrov več

O tem, da je zdajšnji sistem financiranja občin za idrijsko občino neustrezen, saj jo postavlja v neenakopraven položaj s številnimi drugimi slovenskimi občinami, smo v Komunitatorju že pisali. Ob tej priložnosti naj samo povzamemo, da zdaj veljavni sistem temelji na zakonu, ki je bil sprejet že leta 1993, lokalna samouprava v današnji obliki in pomenu pa je bila uvedena pozneje, šele leta 1995, zato zakon prakse nove ureditve ni mogel upoštevati. Sprva je zakon temeljil na t. i. zagotovljeni porabi, katere izračun je v dobršni meri upošteval resnične potrebe in standarde občine, razmerje sofinanciranja investicij med državo in občino pa je bilo 50 : 50. Novela zakona, ki je začela veljati leta 1999, pa je namesto zagotovljene porabe uvedla t. i. primerno porabo, katere izračun smo v Komunitatorju že podrobneje predstavili, prav tako pa smo tudi ugotovili, da je formula izračuna neustrezna, ker ne upošteva posebnosti, značilnih za Idrijo, prav to pa jo tolče po glavi oz. bolje rečeno po proračunu. Da bi bila zadeva še slabša, se je za našo občino, najbrž zato, ker je bogata in daje državi precejšnjo dohodnino, poslabšalo tudi razmerje pri sofinanciranju investicij, tako da nam država odslej sofinancira le 10 odstotkov vrednosti investicije, nekaterim revnejšim občinam pa tudi do 70 odstotkov te vrednosti.

Občinska uprava se je problema zavedla že takoj ob spremembi zakona, iz leta v leto pa je bilo vse bolj jasno, da sistem ne bo spremenjen in da se bodo negativne posledice za Idrijo seštevale. Prvi poskus, da bi na Ustavnem sodišču RS dosegli boljši delež sofinanciranja investicij, žal ni bil uspešen, to pa nam je – moramo pošteno priznati – vzelo malce poguma za nadaljnji trud. Zato pa je z dobršno mero poguma začel svoj mandat zdajšnji župan Damjan Krapš, saj si je, zavedajoč se problema in njegovih iz leta v leto opaznejših posledic, kot enega svojih poglobitnih ciljev zastavil spremembo sistema financiranja občin, tako da bo ta za idrijsko občino pravičnejši.

In tako smo skupaj z njim začeli bitko. Svoj položaj smo si pod rhovno komando direktorja občinske uprave Zdravka Klemna najprej utrdili s pripravo Elaborata (ne)primerne porabe Občine Idrija, v katerem smo se ob primeru financiranja naše občine na podlagi zdaj veljavnega zakona dokopali do dveh pomembnih ugotovitev. Obe smo sicer že poznali, v elaboratu pa smo ju tudi dokazali:

Z več denarja bo okolje lepše in varnejše

Oid

- višina primerne porabe je za občino Idrija odločno prenizka, saj ne zagotavlja niti vzdrževanja in obnavljanja obstoječega občinskega premoženja, kaj šele njegovo povečanje;
- med vrstice zakona čisto potihoma uvedena uravnilovka ne upošteva posebnosti občin (geografska lega, težavnost terena, zahtevnost graditve in vzdrževanja infrastrukture ...), ki pa odločilno vplivajo na stroške izvajanja njenih z ustavo in zakoni določenih nalog.

Orožje je bilo tako pripravljeno, cilji obstreljevanja pa so bili tudi znani. Pa smo jih začeli obstreljevati, najprej tiste »nižje« državne uradnike, naše naslednje tarče pa so bili ministri, predsednik vlade, poslanci in predsednik državnega zbora. Najprej je naša municija potovala na daljavo po pošti, navadni in modernejši elektronski, a je verjetno zadela natančno predale birokratskih miz. Zato je bilo treba najti pot, da se približamo ciljem, da se »infiltriramo« mednje in jih, kot so rekli včasih, »s politično nastavo« prepričamo, da je treba financiranje občin korenito spremeniti. Odločili smo se, da naše ugotovitve predstavimo vsem poslanskim skupinam, saj so prav poslanci tisti, ki dvignejo roko za ali proti novim rešitvam. Kljub temu pa kar nekaj časa ni bilo nikakršnega odziva, dokler nismo skupaj s poslancem Samom Bevkom januarja 2005 potrkali na vrata poslanske skupine ZLSD, ki se je odtlej že preimenovala v SD. Skupaj s predsednico idrijske SDS Mihaelo Zelenc, ki je vedno pripravljena sodelovati pri vseh projektih v korist Idrije, smo nato februarja predstavili naše ugotovitve poslanskima skupinama SDS in SNS ter ponovili vajo še pri Odboru za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki mu predseduje Pavel Rupar. Obiskali smo seveda tudi poslance SLS in NSi, predsednik idrijske LDS Miran Jurjavčič nas je pospremil k poslanski skupini te stranke, na koncu pa so nas sprejeli tudi poslanci DeSUS-a. Vsi so nas bolj ali manj pazljivo, vendar ne preveč navdušeno poslušali, pokazali dobro voljo z nekaj obljubami za spremembo zakona, pri tem pa je tudi ostalo.

Da na nas in na naše probleme ne bi pozabili, smo seveda ob vsakem obisku državnih uradnikov v Idriji zgodbo obnavljali in jim poleg živosrebrnega idrijskega spominka ali čipke v roke položili tudi naš elaborat. Tudi ob spomladanskem obisku Vlade RS v Idriji, čeprav je na žalost manjkal prav najkompetentnejši mož, finančni minister dr. Andrej Bajuk, na to naše reprezentančno darilo nismo pozabili. Spet so nam obljubili nov

zakon, a tako kot ima še duhovnik za vsak primer kuharico, smo mi kljub vsemu na Ustavno sodišče vložili ustavni spor, da bi tako dosegli ustavno zagotovljeno enakost pred zakonom. Ustavno sodišče doslej še ni odločalo o tej zadevi. Tik pred počitnicami so župan, direktor občinske uprave in Mihaela Zelenc obiskali predsednika državnega zbora Franceta Cukjatija ter ga seznanili tudi z našimi ugotovitvami in predlogi za vzpostavitev pravičnejšega sistema financiranja občin.

In verjeli ali ne, prav sredi najhujše poletne vročine nam je temperaturo še dodatno dvignil po elektronski pošti poslan osnutek novega zakona o financiranju občin, ki pa je še v medresorskem usklajevanju. Željno pričakovan nas je presenetil prav sredi dopustov (pa recimo, da termin ni bil namenom izbran tako, da bi bilo časa za pripombe čim manj) in še vročega smo vzeli pod drobnogled. Še posebej se mu je s pravnikom lastno natančnostjo in smislom za drobnarije posvetil Zdravko Klemen. Tako mikroskopsko ga je študiral, da je – glej ga merakeljna! – odkril tiskarsko napako, ki je formulo za izračun primerne porabe predelala tako, da je iz nje izhajala negativna glavarina. Povedano po domače: namesto, da bi število občanov občini dodajalo proračunska sredstva, jih vsaka njihova glava zmanjša za znesek, izračunan po formuli. Seveda smo nemudoma vzpostavili telefonsko povezavo s snovalci zakona. Ti nam sprva sicer niso verjeli, vendar so kmalu sporočili, da je tiskarski škrat tokrat za svoje vragolije res zadel žebljico na glavico.

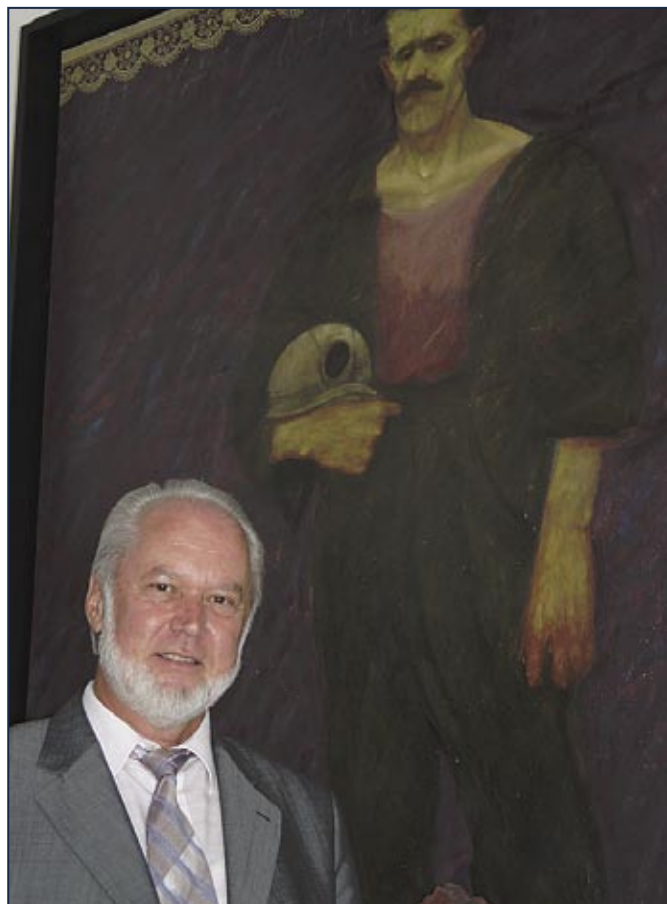
Če torej upoštevamo besedilo novega zakona brez škratovih posegov, z veseljem ugotavljamo, da naša bitka le ni bila zaman. Nekaj naših predlogov, zahtev in pripomb je bilo vendarle upoštevanih in prvotni izračuni kažejo, da se bo višina sredstev primerne porabe za našo občino povečala za približno 200 milijonov SIT, skupaj z drugimi učinki novega zakona, ki bodo uveljavljeni postopno, pa bo občinska malha dolgoročno predvidoma bogatejša za približno 280 milijonov SIT. Tudi to je nekaj, čeprav še ne dosega tolikšnega zneska, kot bi ga želeli. Višjih sredstev bomo deležni predvsem zaradi upoštevanja posebnosti cestnega omrežja, pri katerem je koeficient izračuna z dozdajšnjih 5 % popravljen na 13 %, poleg lokalnih cest, ki so bile v izračunu upoštewane že doslej, pa bodo po novem upoštewane tudi javne poti. Malenkost bo k povečanju sredstev prispeval tudi dvig koeficienta za površino občinskega ozemlja, saj se je ta s 5 % zvišal na 6 %.

Veseli smo, da so bila tri leta prizadevanj celotne ekipe v dobršni meri uspešna, povsem zadovoljni pa vendarle ne moremo biti, zato bomo kljub dopustniškim časom do roka posredovali pripombe k novemu zakonu in z njimi skušali doseči upoštevanje še tistih naših predlogov, ki so bili prezrti.

Novi zakon naj bi bil sprejet še v letos, uveljavljen pa v proračunskem letu 2007. Po osnutku sodeč, se idrijski občini obetajo nekoliko bogatejši časi, seveda pa je od osnutka do sprejetega predpisa še dolga pot skozi parlamentarni postopek. Vsi skupaj bomo držali pesti, da bo ta pot privedla do zakona, ki bo obogatil proračunsko malho Občine Idrija, v katero bodo po novem letu pritekali evri in nič več slovenski tolarji. Ne glede na ime denarja, pa ostaja nespremenjeno dejstvo, da več kot ga bo, bolje se nam bo godilo!

Da pa bi k temu boljšemu jutri pripomogli tudi sami, iščimo in v ospredje postavljamo dobre lastnosti, uspešne projekte, sodelujemo in ne poudarjamo tistega, kar nas razdvaja. Pozitiven odnos do človeka, do družbe in dogajanj v njej zbuja številna zadovoljstva, obrestuje pa se tudi na dolgi rok. ◆

Marija Benčina

Spoštovane občanke in občani naše občine!

Upanje umira zadnje!

Splačalo se je!

Tri leta trajajoč boj z državnimi organi, pojasnjevanje problema neprimerne financiranja naše občine poslanskim skupinam državnega zbora, vladi, prejšnji in zdajšnji, različnim državnim komisijam in ne nazadnje naša zahteva po ustavni presoji veljavnega zakona dobiva z novim predlogom zakona svoj epilog tudi za naše okolje.

Da bi le tako obveljalo do konca vseh postopkov v državnem zboru in da bi primorski poslanci znali pravilno zagovarjati ta predlog do njegovega sprejetja, če ne še česa izboljšati! Zakaj vam, drage občanke in cenjeni občani, to pripovedujem? Ko smo se lotili tega zelo zahtevnega problema, so mi kolegi dejali: »Veš, župan, v kaj se spuščaš, ali misliš, da se bo to zgodilo še med tvojim mandatom? Postopki v državnem zboru so dolgotrajni in vprašanje je, ali bodo pristojni to sploh hoteli razumeti?«

Upal sem, da se bo zgodilo. Pa se je in tu je zdaj nov predlog ZFO.

Pa tudi razumeli so!!!

Razumeli so popolnoma, vprašanje pa je, ali bo ta popolnost obveljala tudi po »kupčkanju« v državnem zboru.

Ne glede na to, kakšen rezultat bomo na koncu dosegli, bo ta vsekakor boljši od zdajšnjega, to pa v zdajšnjih razmerah pomeni povečanje proračuna občine Idrija za približno 10 do 11 odstotkov,

dolgoročno približno za 300 milijonov SIT.

Na tem mestu naj se najprej zahvalim Vladi RS, še posebej Ministrstvu za lokalno samoupravo, vsem institucijam državnega zbora, ki so pripravljale ta zakon, in ne nazadnje predvsem kolegom iz občinske uprave, posebej še direktorju Zdravku Klemnu.

Župan Damjan Krapš

LISTA ZA OBČINO IDRİJA

KANDIDIRA ZA NOVEGA ŽUPANA OBČINE IDRİJA

g. BOJANA SEVERJA

IZ IDRİJE, MOKRAŠKA VAS 15

Zaposlen je v podjetju ASCOM, d. o. o., Idrija kot tehnični direktor.

Svojo poklicno pot je začel kot tehnolog kontrole v Kolektorju, jo nadaljeval kot pomočnik vodje proizvodnje komutatorjev ter bil profes

zagotovil dolgoročno poslovno prihodnost, delavcem pa delo in socialno varnost.

Že tri mandate je svetnik občinskega sveta Občine Idrija.

Kot vsestransko dejaven človek je dobro seznanjen tudi s sestavo in delovanjem občine kot družbenopolitične skupnosti.

Je tudi dolgoletni športni delavec.

Je ustanovitelj in predsednik Karate kluba Idrija, s katerim je pobiral medalje tako na evropskih kot svetovnih prvenstvih.

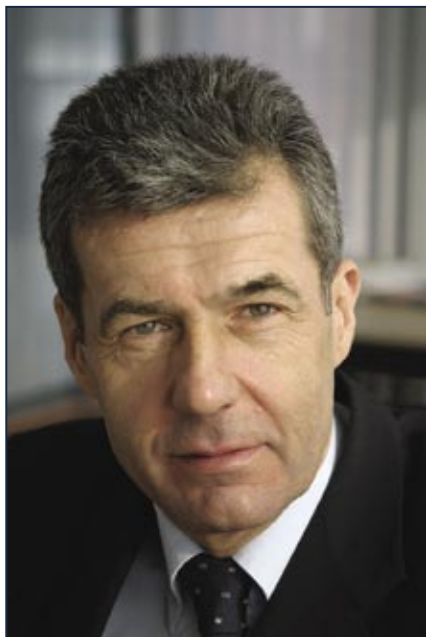
Od ustanovitve naprej je svoj prosti čas v klubu preživljalo več kot 800 mladih.

Po uspešnem mandatu zdajšnjega župana g. Damjana Krapša občina Idrija potrebuje na položaju prvega moža novega menedžerja, ki bo ob njegovi podpori ter ob sodelovanju idrijskega gospodarstva nadaljeval uresničevanje programa Liste za občino Idrija.

Bojan Sever to zagotovo je!

Za potrditev kandidature bo Bojan potreboval več kot 200 podpisov, zato Lista za občino Idrija vabi vse, ki ste zadovoljni z delom zdajšnjega župana g. Krapša ter z delom Liste za občino Idrija, da se oglasite na Upravni enoti Idrija ter prispevate svoj podpis.

Več kot pet let je že minilo, odkar so me na enem izmed srečanj z zaposlenimi v Kolektorju vprašali: »Zakaj se Kolektor dejavnije ne vključuje v dogajanje v naši občini?« Vprašanje sem razumel kot izziv, pa tudi kot obvezo ne samo do zaposlenih v koncernu, ampak do vseh občanov občine Idrija.

Posledice tega vprašanja so vsem znane: na volitvah smo z »Listo za občino Idrija« ter neodvisnim županskim kandidatom g. Damjanom Krapšem kandidirali ter zmagali. Zdaj, po štirih letih, lahko sami ocenite, ali smo izpolnili vaša pričakovanja.

Večkrat so mi očitali, češ da so bile volitve kupljene. Vedeti morate, da so pravzaprav vsake volitve kupljene, z obljubami, vendar pozneje marsikatera od njih ostane neizpolnjena. Današnji demokratični sistem volitev deluje namreč po drugačnem principu kot prejšnji, ki je deloval po sistemu partijskih nalog.

Pred štirimi leti sem na novinarski konferenci povedal, da si želimo zagotoviti daljše obdobje zaupanja, če želimo uresničiti vse zastavljene projekte. Idrija je bila namreč podhranjena pri idejah, predvsem pa pri njihovi izvedbi. Danes lahko rečem, da smo napravili več kot smo obljubili. Ni moj namen, predstavljati vam vse projekte, ki so bili izvedeni v zadnjih štirih letih. To je že povedal gospod župan Damjan Krapš v intervjuju v ABC-ju, z dne 16. junija 2006. Podatek, ki ga je navedel, govori o velikem obsegu del in nalog, ki so bila opravljena in ki nazorno kažejo njegovo delo. Damjan Krapš je gradbenik in je bil za občino Idrija zelo dober župan, verjetno tudi najboljši, kar sem jih osebno poznal. Zato mi je žal, da ne more ponovno kandidirati za vnovično izvolitev. Kljub temu pa mi je obljubil, da bo v prihodnjih nekaj letih še vedno pomagal kot aktiven svetnik v občinskem svetu, seveda, če ga boste izvolili kot nosilca liste »Liste za občino Idrija«. Vesel sem te njegove obljube, saj bomo s tem lahko nadaljevali delo, začeto pred štirimi leti.

Spoštovani občani naše občine, na letošnjih volitvah boste o tem odločali vi sami! Cilj je nespremenjen: kot sem napovedal že pred štirimi leti, želim, da ustvarimo skupno, lepšo podobo občine Idrija.

Na »Listi za občino Idrija« vam bomo predstavili novega kandidata za župana, g. Bojana Severja, ki že vrsto let dejavno deluje na občinski ravni. Pozna, razume in ve, kaj ljudje potrebujejo, zato sem prepričan, da bo prav tako ali še bolj uspešen, kot je bil zdajšnji župan. Potrudili se bomo in mu pomagali, predvsem pri uresnitvi še nekaterih projektov, ki so nujni za Idrijo. O tem ne želim govoriti, kajti to je naloga bodočega župana in »Liste za občino Idrija«, upam le, da mi verjamete.

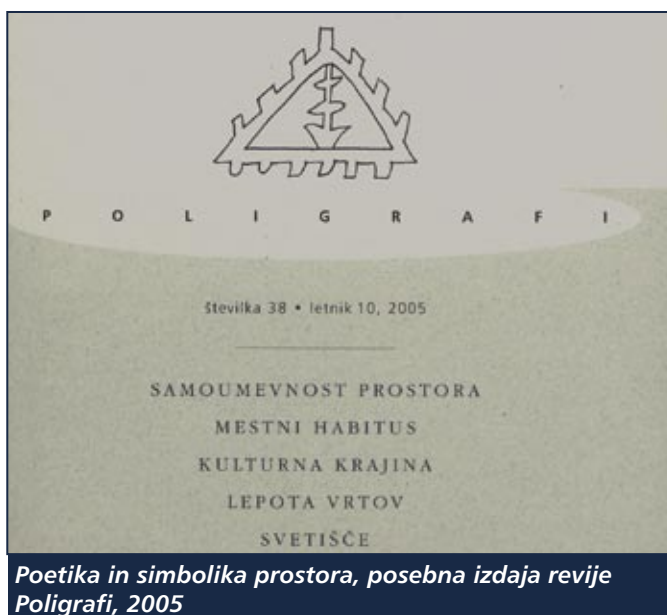
Naj končam z mislijo, da si vsi želimo okolje s pozitivno energijo, saj ta vpliva na nas tako, da spreminjamo ne samo okolje, ampak tudi sami sebe.

Bodimo pri tem uspešni in modri.

Stojan Petrič, predsednik uprave koncerna Kolektor Group

Prostori in objekti kot identiteta mesta

Preteklo jesen sem na področju Idrije opravil anketo o poznavanju prostorov, objektov in simbolov v Idriji. Za raziskavo sta me spodbudila projekt *Moje mesto – moja prihodnost*, ki ga izvajamo na OŠ Idrija, ter priprava simpozija *Poetika in simbolika prostora*, katerega organizacija je potekala pod okriljem uredništva revije *Poligrafi*, ki jo izdaja založba *Nova revija*. Simpozij smo sprva nameravali prirediti v Idriji, vendar je prevladalo mnenje, da bi nedostopnost oz. oddaljenost našega mesta od prestolnice (!) marsikaterega strokovnjaka odvrnila od udeležbe, in to kljub dobrim referencam zaradi organizacije strokovnega srečanja *Ars magna – alkimija med mitom in znanostjo*, ki smo ga pred tremi leti organizirali na gradu *Gewerkenegg*. Prav takrat se je porodila ideja, da bi podobna strokovna srečanja bienalno organizirali prav v Idriji. Za razliko od prejšnjega simpozija, ko je projekt pod županovanjem *Cveta Kodra* skorajda v celoti pokrila *Občina Idrija*, tokrat ni bilo mogoče zbrati dovolj finančnih sredstev za izvedbo dogodka, ki bi presegel ozke strokovne kroge in bil zanimiv tudi za širšo javnost.

Želel sem pridobiti čim več podatkov, zato je bila anketa precej obsežna (15 vprašanj na dveh listih), kljub temu pa je bilo oddanih 159 izpolnjenih vprašalnikov. Del ankete je objavljen tudi v zadnji številki *Poligrafov*, kjer sem tudi obširneje komentiral nekatere dobljene rezultate. Osnovni namen raziskave je bil

odkriti, kako je identiteta prostorsko »naseljena«, torej razbrati, kateri prostori in objekti najbolj predstavljajo Idrijo z okolico ter koliko prebivalci mesta poznajo te lokacije in objekte. Osnovno mrežo prostorov in objektov, ki so pomembni za identiteto mesta (tj. prebivalcev), je moč enostavno ugotoviti s pomočjo rangiranja le-teh. Zdelo se mi je koristno razlikovati med Idrijčani in priseljenimi v mesto, saj se tako lahko pokaže morebitna razlika med njimi pri dojemaju mesta in pripisovanju pomena posameznim objektom in lokacijam.

Izmed tridesetih je bil pričakovano najbolj prepoznaven objekt v mestu grad *Gewerkenegg*, ki poleg svoje prostorske dimenzije v sebi združuje tudi velik del zgodovinskega spomina (temu največ prispeva dejstvo, da se v njegovih prostorih nahaja muzej). Za njim se zvrstijo objekti tehniške dediščine: Antonijev rov (šelštev), kamšt, klavže; sledijo jim poslopje realke (tudi ta vsaj deloma zastopa tehniško znanje), Trg Sv. Ahacija, cerkev Sv. Trojice, cerkev Sv. Antona, rudarska hiša, topilnica (in oba glavna jaška), mestna hiša, Magazin, psihiatrična bolnišnica, Filmsko gledališče in tako naprej do zadnjih, ki predstavljajo najmanj prepoznavne objekte in prostore v mestu: prenovljeni trg, Modra dvorana, Hotel *Ydria*, nova OŠ, poslopje *Mercatorja* (v središču mesta) in poslopje pošte. Kolektor kot največji industrijski obrat je kot grozd objektov na začetku druge polovice (18. mesto). Omembe vredna razlika med Idrijčani in priseljenimi je, da so slednji precej pomembno mesto namenili mestni hiši, saj so jo uvrstili na šesto mesto, torej za realko in pred Trgom sv. Ahacija, medtem ko so ji domačini prisodili 14 mesto.

Vrednotenje teh objektov in prostorov kaže na razvrstitev temeljnih mestnih identitetnih točk, torej krajev, v katerih je zgoščena zgodovinska razsežnost, kajti predstavljajo tisto, kar Idrijčane povezuje in kjer so si soglasni glede pomembnosti za mesto. Brez dvoma je na prvem mestu povezava s petstoletno rudarsko tradicijo. V povezavi s tem je visoko vrednoteno tudi (tehniško) znanje. V ospredju je predvsem realka, saj spomin na znamenito *Steinbergovo* oz. *Mrakovo* tehniško šolo ter druge kvalitetne idrijske šole verjetno že nekoliko slabi. Najstarejša ohranjena gledališka stavba na Slovenskem, ki danes nosi ime *Filmsko gledališče*, je uvrščena na nizko 14. mesto. Idrijčani so jo postavili na 12., ostali šele na 18., kar vendarle nakazuje, da med domačini še ostaja v zavesti kot pomemben del kulturne dediščine in povezovalna točka preteklih generacij. Ostali pa objekt verjetno vrednotijo na podlagi njegove (ne)funkcionalnosti

kot kinodvorane. Dobljeni rezultati kažejo, da je osnovno merilo vrednotenja oz. pripisovanja pomena, ali objekt hrani tehniško dediščino ali ne, torej ta rezultat ni nobeno presenečenje, kaže pa vendarle na nek upad kulturne raznolikosti v mestu. Podobno velja na strani domačinov razumeti tudi vrednotenje mestne hiše, priseljene in predvidoma tudi obiskovalce pa najverjetneje prepriča s svojo zunanostjo in umeščenostjo v strogi center.

Izmed naravnih prostorov Idrijo najbolje predstavlja Divje jezero, domačini za njim postavijo kopališče v Beli, grič Sv. Antona, Kobalove planine, Hleviše, panoramski posnetek (tu je seveda asociacija na razglednice kot propagandni material), Strug, Zagodov vrh in Majnšk. Priseljeni so na drugo mesto uvrstili Hleviše, na tretje Sv. Anton, kopališče pa na četrto, čeprav je razlika med njimi majhna. Glede pomembnosti Divjega jezera ni nobenih dvomov, Sv. Anton je markantna, nad mesto vzpenjajoča se podoba s cerkvijo. Kar zadeva kopališče je verjetno prevladala njegova rekreacijsko-turistična vloga, pri ostalih pa je poleg te pomembna tudi vizualna razpoznavnost ter bližina mesta (npr. Kobalove planine).

Raziskava je bila osredotočena predvsem na pomen prostorov, vključevala pa je tudi nekatere druge pomembne razsežnosti idrijske identitete. Zanimive rezultate je dalo vprašanje, po čem je Idrija najbolj znana v Sloveniji in svetu. Idrijčani so največkrat navedli čipko, ki ji sledijo živo srebro, žlikrofi, rudnik, Kolektor, Divje jezero idr. Med priseljenimi je mnenje le nekoliko drugačno, saj so Kolektor postavili pred žlikrofe, tik za njim pa posadili psihiatrično bolnišnico, ki pri domačinih razumljivo ni tako visoka, vendar vseeno pred kamštjo, klavžami in realko (!). Kako si – kar zadeva razvrstitev objektov – razlagati neskladje med rezultati te in prve naloge? Temeljna razlika je v tem, da je pri prvi nalogi v ospredju izkustvo prostora in njegova vsebina, druga naloga pa prikazuje zamišljeno podobo idrijskih značilnosti, s katerimi naj bi bili seznanjeni tudi tisti, ki mesta niso obiskali. Rudarska dediščina je resda v obeh primerih najpomembnejša (skupni seštevek navajanja rudnika, živega srebra in nekaterih objektov), njene posamezne sestavine pa imajo različen položaj glede na to, ali pripomorejo predvsem k samorazumevanju samih prebivalcev ali pa predstavljajo Idrijo drugim. Rudnik kot celoto si prej ko slej zamišljajo obiskovalci (deluje tudi kot zgodovinsko dejstvo), medtem ko je za Idrijčane večinoma razpršen in »utelešen« v posameznih objektih. Pojavnost obeh, rudnika in živega srebra, je domala že virtualna: materialno izginjata, ostajajo njuni učinki, tj. oblikujeta mentalne sheme prebivalstva. Visoka uvrstitev Kolektorja je razumljiva, saj je neke vrste nadaljevanje rudarjenja (tj. industrije) in tehničnega

razvoja, s svojo vpetostjo v globalno ekonomijo pa je dojet kot pomemben dejavnik prepoznavnosti mesta. Potrebno je dodati, da gre tu za pomen podjetja, kot mu ga pripisujejo Idrijčani, saj zaradi vrste izdelkov v širši javnosti verjetno ni tako prepoznavno, kot kažejo rezultati. Pri zadnji nalogi je bilo ob vprašanju, po čem Idrija najbolj slovi, danih pet predlogov, ki jih je bilo potrebno razvrstiti od 1 (najbolj) do 5 (najmanj). Rezultati so podobni: na prvem mestu je sicer živo srebro, potem pa sledijo čipka, tehnični dosežki rudnika, Kolektor in naravno okolje (predvsem krajinski park).

Za čipko, ki nedvomno veliko prispeva k promociji Idrije (spomnimo se tudi poštne znamke), se zdi, da nima svojega »bivališča«, to je prepoznavne lokacije v mestu. Stara OŠ, kjer je čipkarska šola je v prvi nalogi postavljena šele na 15. mesto. Res je čipka prisotna tudi v gradu, vendar je tam, če izvzamemo čipkarski festival z modnimi revijami, v pasivni vlogi in nedvomno zaostaja za rudarsko dediščino; prav gotovo pa jih ni veliko, ki bi čipko povezovali s Trgom sv. Ahacija, čeprav so tam organizirana klekljarska tekmovanja.

Potrebno je navesti še nekatere slabše strani mesta, kot jih vidijo prebivalci. Objekti iz prve naloge, ki najslabše predstavljajo Idrijo so tudi na seznamu najbolj motečih v mestu, in sicer v naslednjem zaporedju: Hotel Ydria, Mercator, prenovljen Mestni trg in Nebesa si delita tretje mesto, na četrtem sta skupaj stara (prejšnja) pošta in avtobusna postaja, sledijo nova pošta, Filmsko gledališče, hiša na študentovski ulici (podrtija), Rudniška dvorana, OŠ – rumeni del, Modra dvorana itd. Vse te objekte so anketiranci navajali tudi v nalogi, ki je zahtevala opredelitev, ali je Idrija skladna in urejena celota. Dobre tri četrtine vseh sodelujočih se je opredelilo, in sicer je 43 odstotkov odgovorilo pozitivno, 57 pa negativno. Slednji so poudarjali prav pomanjkanje nekega koncepta, celostne zasnove mesta ter arhitekturno neuskajenost starih stavb in prej omenjenih novogradenj. Ob pozitivnih odgovorih je večkrat napisano, da se videz mesta izboljšuje, a da čaka odgovorne še precej dela.

Za zaključek samo še tole: anketa je vsaj približno pokazala, kako prebivalci Idrije vrednotijo posamezne objekte in kraje mesta ter okolice, s čimer je nakazana prostorska razporeditev identitete. Ob drugi priložnosti bo predstavljeno še, koliko Idrijčani poznajo posamezne mestne prostore in koliko so še živa ter ohranjena posamezna imena tudi tistih lokacij, ki imajo spremenjeno podobo. ♦

Robert Jereb

Junij 2006

3. junij – V organizaciji Idrijsko-Cerkljanske razvojne agencije so na črnovrški planoti pripravili tradicionalni Bloudkov kolesarski maraton. Kot kaže, bo ta prireditev dobila na planoti domovinsko pravico, saj je kraj znan po odličnih kolesarjih, združenih v MTB klubu, katerega pokroviteljstvo je letos prevzela Hidria.

4. junij – Na Mestnem trgu v Idriji so pripravili zaključek letošnjega misijonskega leta, ki so se ga udeležili farani iz vseh osmih župnij Idrijsko-Cerkljanske dekanije. Ob tej priložnosti so sestram misijonarkam na Madagaskarju podarili terensko vozilo, vredno 4,7 milijona tolarjev. Denar zanj so zbrali med letošnjim misijonom.

7. junij – Skupina čebelic iz idrijskega vrtca v Prelovčevi ulici je poskrbela za razstavo, ki so jo odprli na gradu Gewerkenegg. 24 malčkov, starih od štiri do pet let, je pod mentorstvom vzgojiteljic Damijane Velikonja in Zdenke Jereb sodelovalo v projektu Turistične zveze Slovenije z naslovom Z igro do prvih turističnih korakov.

9. junij – V Muzeju mode in umetne obrti v Gorici so odprli razstavo Idrijska čipka, ki jo je pripravilo Društvo klekljaric iz idrijske čipkarske šole. Gre za potujočo razstavo, na kateri so predstavljene tudi tri najlepše kreacije, izbrane na lanski prireditvi Mis idrijske čipke, ki jih je odkupila idrijska občina.

13. junij – Engrotuš je v Idriji končno začel graditi velik trgovski center, ob njem pa za potrebe lokalne skupnosti tudi sodobno balinišče in prostore nogometnega kluba. Naložba bo stala 1,3 milijarde tolarjev, je na novinarski konferenci povedal direktor družbe

Aleksander Svetelšek. Idrija bo prvo mesto na Primorskem, ki bo dobilo velik Engrotušev nakupovalni center.

25. junij – Na Lajšah nad Cerknim je bila tradicionalna škofijska spominska slovesnost, letos že petnajsta po vrsti, za vsemi žrtvami okupacije in revolucije na Primorskem pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej. Koprška škofija se je po osamosvojitvi Slovenije odločila, da se bodo vsako leto v spomin na žrtve zbrali na Lajšah. Tokratno spominsko mašo za žrtvami je daroval upokojeni beograjski nadškof in metropolit, monsignor dr. Franc Perko.

Julij 2006

1. julij – Spodnja Idrija je spet zaživela v znamenju poletnih iger Hidrie. Letošnje so potekale predvsem v znamenju 35-letnice Rotomatike.

2. julij – Po zimskem odprtju večnamenskega gostinsko-nastanitvenega objekta na črnovrškem smučišču SC Cerčno so sklenili, da bodo ponudbo razširili tudi na poletno sezono. Temu dogodku v čast so brezplačno pognali šestsedežnico Počivalo, ki je na vrh smučišča prepeljala več tisoč obiskovalcev.

8. julij – V programe idrijskega vrtca je v primerjavi z minulim letom vpisanih 24 otrok več. Žal pa jih zaradi omejenih

prostorskih zmožnosti deset od teh ne bodo mogli sprejeti v jasli. Vrtce v idrijski občini bo letos obiskovalo 290 otrok.

10. julij – Zaradi zahtevne sanacije pobočja nad Partizansko bolnico Franja so ta spomenik do 20. avgusta zaprli za obiskovalce. Do zdaj so dokončno sanirali dostopno pot, mostovž in dvizni most s stopnicami, streho barake za osebje ter ograjo ob poti do bunkerja. Sanacija je stala 60 milijonov tolarjev.

11. julij – V idrijski psihiatrični bolnišnici so izročili namenu novo kuhinjo s sanitarijami in garderobami za zaposlene v njej. Naložba je stala 200 milijonov tolarjev. Od tega je ministrstvo za zdravstvo prispevalo 40 milijonov tolarjev za opremo, preostanek pa je financirala bolnišnica, tako kot že večino dozrajšnih prenovitvenih naložb, ki so se jih lotili leta 1994.

14. julij – Rotomatika je na Jesenicah odprla razširjeno proizvodnjo lamel in rotorjev. Tri milijarde tolarjev vredna naložba v proizvodno halo in opremo je največja letošnja investicija korporacije Hidria.

16. julij – PGD Vrsnik letos praznuje 25-letnico delovanja. Ob tej priložnosti so pripravili slovesnost, na kateri so prevzeli novo gasilsko vozilo, vredno 8 milijonov tolarjev. Od tega je 5 milijonov prispevala idrijska občinska gasilska zveza, preostalo pa so zbrali krajanji in različni donatorji.

16. julij – Med številnimi poletnimi prireditvami je obiskovalce verjetno najbolj pritegnilo Poletje pod Kojco, ki je bilo letos že sedemnajsto po vrsti. Ob 100. obletnici rojstva pisatelja Franceta Bevka so ga prvič pripravili Pri Flandru pod Kojco. V svojih mladinskih povestih je namreč Bevk opisal vrsto tistih kmečkih opravil, šeg in navad, ki so jih organizatorji vnesli v železni repertoar tamkajšnjih prireditev.

19. julij – Idrijski gasilci so se uspešno spopadli z ognjenimi zublji, ki so zajeli strmo pobočje od Kobala proti Češnjicam oziroma Kanomeljskemu razpotju. Čez dva dneva je na istem mestu spet zagorelo. Predsednik idrijske

občinske gasilske zveze Ivan Jereb med morebitnimi vzroki požara ni izključil malomarnosti.

26. julij – Dan sv. Ane je v Cerknem vedno največji praznik. Včasih so na ta dan pripravljali sejme, pred leti pa so

se lotili Poletja v Cerknem, komercialne prireditve z etnološkimi primesmi.

27. julij – V Cerkljanskem muzeju so odprli razstavo čipk z naslovom Po papircih Zorke Rupnik, ki je v svoji osebni zapuščini zapustila skoraj 4000 vzorčnih predlog za klekljane čipke. Na razstavi je bilo na ogled postavljenih več kot 60 čipk iz različnih tematskih sklopov, ki jih je sklekljalo 21 cerkljanskih klekljaric.

30. julij – Vojskarji so praznovali Jakobovo nedeljo. Kulturno društvo Planika je ob tej priložnosti izvedlo kulturno-zabavno prireditev z naslovom Vojsko skozi čas ali kako so se včasih na Vojskem ženili.

Potrebe idrijske občine

V Idriji so začeli z načrtnim urejevanjem mesta šele po osvoboditvi. Sedanja dolžina ulic in poti se je z ustanovitvijo nove občine močno povečala, povrhu pa so dodelili občini v upravljanje še 120 km cest IV.reda. Zaradi tega bo treba misliti na ustanovitev cestne uprave, ki bo morala zaposliti 20 cestarjev. Postopoma bo treba misliti tudi na asfaltiranje oziroma tlakovanje cest, saj je danes komaj petina cestišč tlakovanih ali asfaltiranih. Tudi glavna cesta Logatec- Most na Soči je potrebna raznih popravil. To velja predvsem za nekatere zelo ostre ovinke.

Cestno službo opravlja v mestu komunalno podjetje. To je že marsikaj preuredilo, kljub temu pa ga čaka v bodoče še veliko dela. Urediti bo moralo okrog 1.400 ograj ter popraviti podporne in oporne zidove z okrog 2.500 površinskimi metri. Urbanistični načrt predvideva razširitev nekaterih mostov čez Nikovo. Obnoviti pa bo treba tudi lesen most iz Rožne ulice preko Nikove in en viseči most. Popraviti bo treba tudi kanalizacijo v Idriji, Spodnji Idriji, Črnem vrhu, Šebreljah in Ledinah.

V Idriji so zgradili vodovod že v prejšnjem stoletju. Gradili pa so ga povsem nenačrtno. Obnova vodovoda je v Idriji že nekaj časa v teku. Doslej so že zagotovili redno preskrbo z vodo prebivalcem v srednjem pasu mesta, v kratkem pa bodo uredili preskrbo z vodo verjetno tudi v ostalih delih mesta. Preskrbo z vodo pa bo treba urediti tudi v Čekovniku, Šebreljah, Črnem vrhu in drugod.

Električno omrežje v Idriji je zelo zastarelo, zato ne zadostuje današnjim potrebam. Poleg ureditve tega bo treba misliti še na elektrifikacijo nekaterih vasi. V Čekovniku in Šebreljah, kjer so med NOB ljudje dosti žrtvovali, so si le zaslužili, da jim pri elektrifikaciji priskočijo na pomoč.

V Idriji še vedno nimajo sodobno urejene klavnice. Prav bi bilo, da bi to zadevo čimprej uredili. Zaradi vedno večjega prometa in razvoja turizma bo treba misliti tudi na gradnjo avtobusne postaje, za kar so potrebni načrti že pripravljene. Sedanja postaja, ki je brez čakalnice, vsekakor ne odgovarja svojemu namenu. V Idriji tudi še vedno ni urejene tržnice. Tudi na to bo treba prej ali slej misliti.

F.V.

Slovenski poročevalec, 7.marca 1956

Potrebne so nove šole

V idrijski občini je 21 osnovnih in 1 pomožna šola za defektne otroke, čipkarska in glasbena šola, nižja gimnazija v Črnem vrhu, popolna gimnazija v Idriji, 5 kmetijsko – gospodarskih šol in otroški vrtec. Na osnovnih šolah je okrog 1350 učencev. Štirirazredni osnovni sta le v Idriji in Črnem vrhu, vse ostale pa so eno ali dvooddelčne. Zaradi izboljšanja pouka bi bilo dobro več teh šol združiti v večoddelčne, toda zaradi ozemeljskih pogojev to ne bo mogoče. Nekaj se bo morda dalo doseči v tem pogledu le v Godoviču in Zadlogu. Isto bi morda veljalo tudi za trooddelčno osemletno šolo v Spodnji Idriji.

V zvezi z reformo zlasti osnovnega šolstva bodo imeli šolski, pa tudi krajevni odbori in občine dovolj dela. Misliti bo treba tudi na gradnjo novih šol, kajti šole v Kanjem dolu, Travniku, Masorah, Krnicah, Oblakovem vrhu in Doleh so v privatnih poslopljih, ki večinoma ne ustrezajo. Tudi ostala šolska poslopja v občini premorejo le eno do dve učilnici in kvečjemu še stanovanje za učitelja. Vse šole so v glavnem opremljene z zastarelim inventarjem. Skoraj vsem prav tako primanjkujejo različni učni pripomočki, predvsem za fiziko, zgodovino, prirodopis itd. Ponekod imajo celo premalo šolskih tabel. Idrijska osnovna šola se lahko ponaša z opremo še iz časov avstro-ogrske vladavine.

Naj še omenimo, da imamo za ves bivši tolminski okraj samo enega inšpektorja, ki ne utegne zaradi obsežnosti ozemlja niti po dvakrat na leto obiskati posameznih šol. Zaradi dejstva, da so potrebni strokovne pomoči predvsem mladi učitelji na podeželju, bi morali to zadevo čimprej urediti. Ob letošnjem prvem polletju je bilo pozitivno ocenjenih 81 odstotkov učencev. Pod tem občinskim povprečjem je bil uspeh na šolah v Črnem vrhu, Travniku, Doleh, Vojskem, Masorah in Zavrattu. Menda so v teh krajih otroci preveč obremenjeni z delom na kmetiji.

Že 80 let stara čipkarska šola v Idriji gostuje danes v posloplju osnovne šole. Obiskuje jo 185 učenk, ki se v njej usposablajo za naše bodoče čipkarice. Ta šola ima težave predvsem z nabavo sukanca in buck. Šolo obiskujejo tudi številni inozemci, ki dobijo o njej zaradi primitivne in stare opreme često zelo slab vtis. Glasbena šola obiskuje 126 učencev, izmed katerih se jih največ uči klavirja.

V posloplju osnovne šole ima šest prostorov vajenska šola, ki jo obiskuje trenutno 150 učencev. Zaradi omejenega prostora ne more vedno sprejeti vseh vajencev. Ker pa je v Idriji vsako leto več učencev osnovne šole, je gostovanje vajenske šole v njej vedno bolj ogroženo. Začasno bi ta problem morda lahko rešili z adaptacijo starega skladišča, v doglednem času pa se bodo vsekakor morali odločiti za gradnjo novega posloplja, če bodo hoteli, da ostane v Idriji vajenska šola tudi vnaprej. Tudi gozdarski šoli primanjkujejo razna učila in strokovne učne moči, saj ima razen ravnatelja le honorarne predavatelje.

Gimnazijo obiskuje okrog 400 dijakov, ki jim je v njej že nekam tesno. Ta šola še vedno nima obnovljene telovadnice, ki je bila med vojno porušena. Problem zase je tudi dijaški dom. Tudi ta je prenatrpan, poleg tega pa je vzdrževalnina tako visoka, da jo marsikateri starši ne zmorejo. Prav zaradi tega je moralo sedem dijakov višjih razredov opustiti šolanje.

F.V.

Slovenski poročevalec, 7.marca 1956

Spomeniško rekonstruirana idrijska gozdna železnica »lauf«

V Majnšku ob Zgornji Idriji bodo gozdarji (Soško gozdno gospodarstvo Tolmin in Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije) septembra predstavili javnosti posrečeno miniaturno rekonstrukcijo nekdanje transportne naprave, imenovane »idrijski lauf«. Znani raziskovalec tehniške dediščine inž. Tadej Bratè je leta 1994 v svoji knjigi *Gozdne železnice na Slovenskem* opisal približno 30 gozdnih železnic, ki so v preteklosti obratovale po gozdovih v večini slovenskih pokrajin, vendar so vse njihove različne izvedbe delovale več desetletij pozneje kot pionirski lauf na Idrijskem. Zato lahko s ponosom ponovimo ugotovitev, da so bili kraj »rojstva gozdnih železnic idrijski gozdovi«.

Voziček za prevoz lesa po okovanih lesenih tirih MM

Splošno je znano, da je bila vloga gozdarstva in lesa v idrijski zgodovini vseskozi izjemno pomembna. Bila sta namreč temelj celotnega proizvodnega procesa, ki je organsko povezoval lesno maso in vodno silo z rudnikom živega srebra in metalurgijo. Rudnik in mesto sta potrebovala velike količine jamskega lesa, hlodovine, gradbenega lesa, oglja in drv, skupaj povprečno od 15.000 do 20.000 m³ lesa na leto. Pomen preskrbe z lesom je razviden tudi iz števila gozdnih delavcev, saj jih je bilo v nekaterih obdobjih v njem zaposlenih več kot 300, tako da je bil na vsakega tretjega delavca v rudniku zaposlen en delavec v gozdu. Med najpomembnejše dosežke idrijskega gozdnega gospodarstva v preteklosti brez dvoma sodi transport lesa, zlasti velikopotezni sistem plavljenja od klavž do grabelj. Idrijski gozdarji so prav po zaslugi plavljenja ter svojega inovativnega sistema transporta kljub slabim spravnim razmeram uspešno tekmovali z drugimi, ki so delali v boljših razmerah. Največ naporov je zahtevalo dolgotrajno in težavno spravilo lesa do vodnih strug. V starejših časih, ko še ni bilo žičnic, tovornjakov in gozdnih cest, so si pomagali z živino, stezami, kolovozi, drčami, rižami, vreteni, vitli in škripčevji.

Poleg teh transportnih načinov in pripomočkov so več kot 100 let s pridom uporabljali tudi idrijski lauf (v nemščini tudi »Rollbahn«). Ta domiselno improvizirana gozdna železnica, s katero so premagovali ravni, grape in police, je omogočala prevoz oblega lesa vse od leta 1820 do katastrofalne povodnji leta 1926.

Na podlagi ohranjenih zgodovinskih zapisov je mogoče trditi, da je bil idrijski lauf v prvotni izvedbi skonstruiran že leta 1820, in to po zaslugi in zamisli nadgozdarja Jettmarja. Namenjen je bil za lažji prevoz lesa do vodnih plovnih poti, izdelan pa je bil po zgledu jamske proge v rudniku. Prvotni lauf je imel lesene vozičke in lesene tirnice z razmikom samo 342 milimetrov. V sredini 19. stoletja so dotedanjo skromno in premajhno napravo korenito izpopolnili. Širino tirnic so povečali na 625 milimetrov in jih okovali s pločevino, po zgledu kmečkih lojtrskih vozov pa so izboljšali in povečali tudi vozičke. Gozdarski strokovnjak inž. Stanislav Mazi je na podlagi študija dokumentacije in terenskih ogledov ugotovil, da je bil celoten lauf speljan v dolžini do treh kilometrov. Na izpopolnjene vozičke, ki so jih imenovali »regljački«, so naložili do enega kubičnega metra lesa, in to v dva do tri metre dolgih kosih.

Lauf je bil s pomočjo lesenih kobil speljan tudi visoko čez grape in kotanje MM

Leseni regljači so imeli kovinske osi, kolesa in zavore. Gozdni delavci, zlasti izkušeni tesarji, so tirnice polagali na trdno grajene lesene kobile, s katerimi so po potrebi lahko premostili valovit teren, kotanje in celo grape, tako da je lauf včasih potekal celo 15 metrov visoko nad tlemi. Na razpolago so imeli približno 30 regljačev, s katerimi so vozili po tirnicah, katerih povprečni padeč je bil približno 2,5 %. Lauf je zadovoljivo pomagal spravljati les iz odročnih delov gozdov do Idrijce vse do prenehanja plavljenja od klavž.

Najnovejša simbolna predstavitev laufa, seveda v spomeniški izvedbi, je brez dvoma dragocen prispevek k ohranjanju našega zgodovinskega spomina in k vrednotenju naše tehniške dediščine, saj bogati celostno podobo Krajinskega parka Zgornja Idrija. Hvalevredno dejanje gozdarjev bi veljalo posnemati še z marsikaterim pozabljenim ali zanemarjenim pomnikom naše preteklosti. ♦

Janez Kavčič

»Regljač« je bil pred dnevi še spravljen v Podrotejji, kjer čaka na prevoz do predstavitvene lokacije fš

ODPRTO:

od 12^h - 22^h

nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

- * IDRIJSKI ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

**Sprejemamo tudi večje skupine
in zaključene družbe**

Ponudba zaščitne opreme, ne le za industrijo, ampak zaradi udobnosti in izgleda tudi za zaščito pri vsakdanjih hišnih opravilih. Prepričajte se sami v naši trgovini na Arkovi 11 v Idriji, ali nas obiščite v spletni trgovini www.evt.si

- Cokli in natikači
- Rokavice vseh vrst
- Športni delovni čevlji
- Čelade in zaščita kape
- zaščitna in sončna očala
- Delovne obleke in kombinezoni
- Ter druga zaščitna oprema

EVT-SISTEMI d.o.o.

Tel: 05/37-22-620 \ Tel. Trg.: 05/37-73-129

www.evt.si

Obletnica večinskega lastnika cerkljanske Ete

Ob 75-letnici nemškega koncerna E.G.O., ki je, odkar je bilo to zakonsko mogoče, večinski lastnik Tovarne elektrotermičnih aparatov iz Cerkna, so julija v tamkajšnji osnovni šoli pripravili razstavo s priložnostnim programom. Cerkljanska Eta je namreč od konca šestdesetih let, ko je nekdanja država, lačna deviz, odprla vrata tujim vlaganjem, največje proizvodno podjetje nemškega koncerna Elektro Geratebau Oberderdingen, ki je leta 1931 postavil temelj kuhanja na električnih štedilnikih po vsem svetu, saj je do tedaj tovrstna industrija izdelovala samo štedilnike na premog in plin. V šestdesetih letih je E.G.O. v 13 državah odprl 18 proizvodnih družb, in to tako v Evropi in Ameriki kot v Afriki in Aziji. Cerkljanska Eta je njegov najpomembnejši proizvodni obrat za grelne plošče in

termostate, poleg tega pa v Cerknem izdelujejo tudi cevne grelce in sevalnike. V družbi je zaposlenih približno 1300 delavcev z Idrijskega, Tolminskega in Cerkljanskega. Eta je najpomembnejša gospodarska družba na Cerkljanskem in med največjimi severnoprimorskimi izvozniki. Sicer pa je treba povedati, da so prav zamisli koncerna E.G.O. in posredno cerkljanske Ete, usmerjene v njihovo praktično uporabo, temeljito in za vedno spremenile delo v gospodinjstvu.

Ker se v Eti zavedajo, da ne bodo mogli nenehno zagotavljati novih delovnih mest za vse potencialne prosilce, podpirajo tudi razvoj drugih dejavnosti, predvsem turizma, saj ima ta poleg zimske ponudbe lepe možnosti tudi v poletni sezoni.

35-letnica spodnjejdriske Rotomatike

Spodnjejdriska Rotomatika je v jubilejnem letu predstavila vizijo svojega nadaljnega razvoja in poslovni načrt za prihodnja tri leta. Po njem bo ta Hidriina družba sicer tudi v prihodnje zaposlovala nove delavce, vendar ne več v takem obsegu kot v minulih dveh letih. Po besedah direktorja družbe Dušana Lapajneteta bodo v prihodnje največjo pozornost namenili razvoju inovativnih rešitev, saj bodo le na ta način okrepili svoje konkurenčne zmožnosti na svetovnih tržiščih. V okviru prireditev ob 35-letnici

podjetja so sredi julija na Jesenicah odprli novo, opremljeno proizvodno halo za izdelavo lamel. Poleg tega so v Spodnji Idriji posodobili tehnologijo ter s tem zasnovali Tehnološki center za fino štancanje. S prizidkom ob Rotomatiki Fans so prostorsko povezali proizvodni in obravnavni del, v njem pa bodo dodatne prostore dobile tudi strokovne službe Livarstva in Tehnološkega centra. Po zaslugi Rotomatike se je zelo razvila tudi Spodnja Idrija, saj se je z leti iz spalnega naselja preobrazila v kraj, ki na svoji bogati preteklosti gradi vsebinsko pestro prihodnost.

Dragi otroci, dijaki, študentje, spoštovani starši!

V Zavarovalnici Triglav, d.d. urejamo in sklepamo nezgodna zavarovanja otrok in mladine skozi celo koledarsko leto in ne le ob začetku šolskega leta.

Že trinajsto leto se naši zastopniki v vsaki hiši, domu, skupaj s starši dogovarjajo za najboljšo obliko zavarovanja, ki vam v sklopu paketa zavarovanj prinese ugoden popust.

Pokličite nas in naš zavarovalni zastopnik vas bo obiskal, vam pojasnil vse v zvezi z nezgodnim zavarovanjem in če boste želeli, takoj sklenil zavarovanje.

Informacije v zvezi z zavarovanji dobite tudi na vseh poslovnih mestih Zavarovalnice Triglav.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.
OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA

Predstavništvo Idrija
Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerkno
Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43,
Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel: 05 372 76 00
tel. 05 372 10 90
tel. 05 372 32 56
tel: 05 374 74 60

ZAPOSILIMO**pričakujemo****nudimo**

Podjetje Synatec je eden od vodilnih slovenskih ponudnikov programske in električne opreme ter storitev za potrebe avtomatizacije in informatizacije v industriji in gospodarstvu.

**ADMINISTRATORJA/
ADMINISTRATORKO**

Sodelavec na delovnem mestu Administrator je zadolžen za splošno administracijo podjetja, pripravo kalkulacij, administrativno podporo pri projektih, komunikacijo z vodji projektov, kontakti s strankami, itd.

- Ustrezno izobrazbo vsaj V. stopnje (lahko tudi absolventi)
- Dobro poznavanje dela z računalniškimi orodji (Excel, Word, Internet, Power Point)
- Dobre organizacijske sposobnosti, komunikativnost, samostojnost, predanost delovnim nalogam, pripravljenost za nove delovne izzive
- Ažurnost, natančnost, odgovornost in fleksibilnost

Ponujamo zaposlitev za polni delovni čas v hitro razvijajočem se mladem kolektivu, možnost napredovanja in izobraževanja.

Vaše prijave sprejemamo do vklj. 18. 9. 2006 na naslov e-pošte: zaposlitev@synatec.si ali na naslov: Synatec d.o.o. Idrija (Za razpis), Vojkova ul. 8b, 5280 Idrija.

KOLEKTORGROUPwww.synatec.si**SYNATEC**

Synatec d.o.o., Vojkova ul. 8b, SI-5280 Idrija, Slovenija
tel.: +386 (0)5 372 06 50, faks: +386 (0)5 372 06 60, el. naslov: info@synatec.si, www.synatec.si

3 Kolektorjevi dobavitelji leta 2006

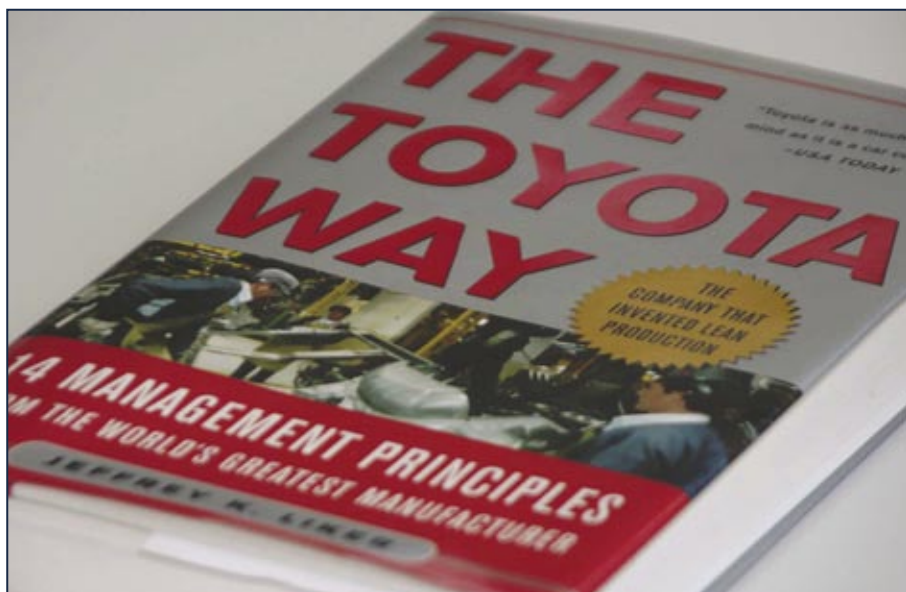
- Tokrat so jih gostitelji povabili in razglasili v Grand hotelu Toplice na Bledu

4 Razširitev proizvodnje v Kolektor Bosna

- Od začetkov proizvodnje pred letom dni že do sto zaposlenih

6 Prenova hišne restavracije

- Odslej bodo v Kolektorjevi restavraciji kuhali tudi za zunanje goste

Kolektorjev produkcijski sistem sproča energijo zaposlenih

To, kar japonska Toyota počne že vrsto let, v zadnjem času pa tudi svetovni izdelovalci avtomobilov oziroma sestavnih delov zanje, je v proizvodnjo uvedel tudi koncern Kolektor Group; najprej zgolj na matični lokaciji v Idriji. »Če so že drugi odkrili toplo vodo, zakaj bi jo na novo odkrivali še mi,« so si rekli v koncernu in dobre izkušnje Toyote uvedli tudi v svoj produkcijski sistem. Za zdaj jih delavci še ne občutijo, saj se z njimi najprej seznanjajo vodje TED, ti pa bodo svoja spoznanja pozneje prenašali na podrejene, tako da bo v bližnji prihodnosti celoten kolektiv v vseh procesih upravljanja podjetja ne samo delal, temveč tudi razmišljal drugače ter s svojimi dejanji postal soodvisen in soodgovoren za dobre poslovne rezultate koncerna. Kolektor Group želi namreč v svetovnem merilu spet pridobiti nekdanjo vlogo stroškovnega vodje na področju komutatorske ponudbe, ki so mu jo v minulih letih odvzeli kitajski nizkocenovni proizvajalci. In če Kolektor že ima premijske (kompetentne) tehnologije, zakaj torej ne bi bil kupcem še naprej blizu, in to ne samo zaradi utečenih poslovnih vezi in fizične bližine, ki jo zagotavlja s svojimi proizvodnimi podjetji domala na vseh celinah sveta, ampak tudi zaradi konkurenčnosti in zanesljivosti svojih proizvodov, ki presegajo njihova pričakovanja in zahteve.

Dobra poslovna praksa našla svoje mesto tudi v Kolektorju

Ohraniti tržni delež in spet postati stroškovni vodja je poslovna filozofija koncerna, s katero želi ta hkrati ustreči kupcem, lastnikom in delavcem. Čeprav Kolektorju ne gre slabo in nihče ne misli, da bi se mu po desetletjih uspehov lahko zalomilo, je napočil čas, da kljub povečani konkurenci iz držav z nižjimi proizvodnimi stroški dolgoročno s svojim osnovnim proizvodom, to je s komutatorjem, iztrži čim več.

Klemen Šavli, vodja TED, je eden izmed tistih, ki so za zdaj najbolj prepričani o uspešnosti Kolektorjevega produkcijskega sistema. O tem že vse od pomladi potekajo delavnice, ki so bile najprej namenjene direktorjem divizij, zdaj pa se jih udeležujejo vodje posameznih oddelkov. Prepričan je, da se bo nov način razmišljanja prijel. Ko bo prišel čas za to, bo svojim podrejenim posredoval dobre izkušnje, ki imajo zametke v tako imenovani »Toyota way«.

Take in podobne table v proizvodnji niso zato, da bi nadrejeni delavcem še dodatno dihali za ovrtnik, niti zaradi uvajanja novega produkcijskega sistema. Postavili so jih namreč že ob reorganizaciji Kolektorja, da bi lažje spremljali dogajanja v proizvodnji. Tako imenovani Kolektorjev produkcijski sistem (KPS) namreč nima birokratskih prvin, saj gre za način razmišljanja o tem, kako in na kakšen način narediti bolje in ceneje. Dolgoročno rezultati ne bi smeli izostati.

»Potrebujemo spodbudo in primer Toyote je prav to«, pravi Valter Leban, direktor družbe Kolektor Pro. Doslej se je sistem že uveljavil po svetu in tistim, ki so ga uvedli v svoj produkcijski sistem, že daje tudi rezultate. Torej jih bo tudi nam. Znašli smo se namreč v okoliščinah, v katerih kupci od nas zahtevajo zniževanje prodajnih cen, to pa pomeni manj prihodkov od prodaje. Poleg tega nas konkurenca iz Daljnega vzhoda sili k iskanju notranjih rezerv, teh pa ne smemo iskati v zmanjševanju števila zaposlenih ali v njihovi večji delovni obremenitvi, temveč v inovativnosti na vseh ravneh ter v vseh produkcijskih enotah in službah koncerna.

14 načel dobre poslovne prakse:

- dolgoročna usmerjenost,
- kontinuirani procesi (one – piece – flow),
- »pull« sistem,
- uravnovešena proizvodnja,
- naredi prvič dobro,
- standardna opravila (temelj za izboljšave),
- vizualizacija,
- uporaba preizkušenih tehnologij,
- lastna vzgoja vodij,
- razvoj / vzgoja kadrov (posamezniki, skupine),
- sodelovanje s partnerji (kupci, dobavitelji...),
- prepričaj se sam (umaži si roke),
- odločitve na podlagi konsenza (tudi počasi),
- postati učeče se podjetje.

Dan dobaviteljev koncerna Kolektor Group

Danes, to je v torek, 5. septembra 2006, poteka na Bledu četrti Dan dobaviteljev koncerna Kolektor Group. Udeležuje se ga 75 predstavnikov 43 domačih in tujih podjetij, ki z reprodukcijskim materialom in s ključnimi orodji oskrbujejo koncernova podjetja, ki izdelujejo komutatorje. Ob tej priložnosti bodo predstavniki koncerna udeležence najprej seznanili s strategijo razvoja, prihodnjimi poslovnimi potezami Kolektorjevega komercialnega oddelka in z zagotavljanjem kakovosti izdelkov, hkrati pa bodo prisluhnili tudi mnenjem in predlogom povabljenih glede tehničnih izboljšav materialov, vgrajenih v komutatorje.

Tudi tokrat je poslovodstvo koncerna izmed najbolje ocenjenih izbralo

»najdobavitelja leta 2006«

SÜD-WEST CHEMIE iz Ulma v Nemčiji

SWC

DUROPLASTTECHNOLOGIE

GALVANIZACIJA ŽLINDRA, d. o. o.,
iz Ljubljane.

**Galvanizacija
Žlindra** d.o.o.

Prvo podjetje Kolektorjevim družbam za proizvodnjo komutatorjev dobavlja prešne mase, drugo pa skrbi za kositranje in galvanizacijo njegovih izdelkov.

Kot je povedal **Vojko Božič**, vodja Kolektorjeve nabave, je letošnji Dan dobaviteljev zadnje srečanje, na katerega so bili povabljeni samo dobavitelji reprodukcijskih materialov, potrebnih za izdelavo komutatorjev. Na prihodnjem se bodo zbrali predstavniki dobaviteljev za vse proizvodne programe koncerna oziroma povezanih družb.

Leta 2006 bo koncern Kolektor Group za svoja podjetja kupil za okrog 100 milijonov evrov reprodukcijskih materialov, med njimi največ prešnih mas in bakra. Približno 60 odstotkov tega zneska bo porabil za potrebe svojih domačih podjetij – Ascoma, Liva, Prokola in Kolektorja Pro.

* »Najdobavitelja leta 2006« bomo predstavili v oktobrski številki Komunitarja.

Družba Kolektor Bosna postaja pomembna produksijska lokacija koncerna

V četrtek, 7. septembra 2006, bodo odprli vrata razširjene proizvodnje komutatorjev v Laktaših, kjer so svoj obrat že pred tem odprli ljubljanski Feriti. Tako se v neposredni sosesčini podjetja FEBO, v 2500 kvadratnih metrih veliki proizvodni hali nekdanje lesne industrije Vrbas, proizvodnji velikih komutatorjev pridružujeta liniji za proizvodnjo komutatorjev za zaganjalnike za ameriški Remy International. Za to podjetje bodo po načrtih v Laktaših izdelali 2,5 milijona komutatorjev na leto oziroma 50 tisoč na teden. Jeseni bo Kolektor postavil še liniji za maloserijsko proizvodnjo, na katerih bodo izdelali do pol milijona kosov tako imenovanih R, PP in HIRM komutatorjev na leto. Prihodnje leto bodo v Laktaših postavili še drugo linijo za proizvodnjo komutatorjev tipa 11.302 za Remy International. Teh bo treba izdelati kar 1,2 milijona kosov na leto.

Kolektor Group se je za odprtje tovarne v Bosni (oziroma na območju t. i. Srbske krajine) odločil predvsem zaradi manjših proizvodnih stroškov, industrijske tradicije na območju Banjaluke in njene bližnje okolice, sorazmerne bližine in dobre prometne povezanosti, pa tudi zaradi prostorske stiske v domačih Divizijah A in B ter uvajanja proizvodnje izdelkov iz plastike v Diviziji C.

Za upravljanje podjetja bo skrbelo vodstvo podjetja FEBO, z direktorjem **Dušanom Pavićem** in njegovim pomočnikom **Francijem Francinijem** na čelu, seveda pa bo okrepljeno glede na potrebe proizvodnje in tehnične podpore zanjo. Projekt Kolektor Bosna je vodil direktor Kolektorja Pro **Valter Leban**, za selitev proizvodnih linij iz Idrije v Bosno je skrbel **Zdravko Pelhan**, operativno vodenje na novi lokaciji je bilo zaupano prejšnjemu direktorju Kolektorjeve Divizije C **Stanetu Jerebu**, ureditev linij pa **Igorju Peternelu** (končna obdelava), **Boštjanu Brelihu** (prešanje) in **Rajku Goverkarju** (sestavljanje in štancanje izolacij). Za postavitev najnovejše linije pa sta bila zaslužna direktor divizije C **Andrej Brložnik** in obratni inženir v omenjeni diviziji **Janez Gostiša**. Za dokumentacijo, prenos znanja in izobraževanje delavcev novega podjetja so poskrbeli tehnologi in kadrovska služba koncerna.

Po pol leta trajajočem usposabljanju v Idriji je v podjetju Kolektor Bosna dobilo delo 46 delavcev, zdaj je zaposlenih že 100. Vsi so se usposobili v Idriji, preostalih 100, ki jih bodo še zaposlili, pa se bo delovnih operacij naučilo že v novem Kolektorjevem podjetju. Po zdajšnjih ocenah bo podjetje Kolektor Bosna na leto ustvarilo od 7 do 10 milijonov evrov prometa. Od odločitve za uvedbo proizvodnje v podjetju Kolektor Bosna do uresničitve projekta, ki ga bodo zaznamovali s petkovim uradnim odprtjem, je minilo le nekaj več kot leto dni.

Družba Kolektor Bosna je uspešno prestala presojo, ki so jo opravili presojevalci BVQI, za pridobitev certifikata ISO 9001. Ugotovili so le nekaj neskladij ter dali več priporočil za izboljšanje poslovanja. Za veliko zavzetost pri vzpostavljanju sistema kakovosti moramo pohvaliti tako vodstvo družbe Kolektor Bosna kot vse tamkajšnje zaposlene, prav tako pa tudi vse preostale, ki so vodili in sodelovali pri tem projektu. Kot so povedali predstavniki BVQI, je bilo delo opravljeno izjemno uspešno, saj se ne dogaja pogosto, da podjetje v tako zelo kratkem času vzpostavi sistem vodenja kakovosti. Po kolektivnem dopustu bodo v podjetju vse svoje moči usmerili v odpravo omenjenih neskladij ter izpolnitev priporočil za izboljšanje zdajšnjega stanja. S tem se je torej družba Kolektor Bosna pridružila podjetjem, v katerih vodenje kakovosti poteka v skladu z zahtevami mednarodnega standarda ISO 9001, ter tako izpolnila zahteve nekaterih svojih kupcev (Remy). Na ta način družba uresničuje tudi zastavljeno strategijo koncerna Kolektor Group na področju sistemov vodenja kakovosti.

AKTUALNO

Redna seja skupščine delničarjev družbe FMR

Na 12. redni seji skupščine delničarjev FMR, ki je bila julija, so sklenili, da bodo 55 delničarjem družbe, od tega štirim velikim (FMR Holdingu z večino delnic, Vipa Holdingu z 20-odstotnim, Kapitalski družbi z 19-odstotnim in Novi KBM s 3,4-odstotnim deležem) izplačali po 156 tolarjev bruto na dividendo. Splošna ugotovitev je, da so dividende družbe FMR iz leta v leto višje.

Lani je družba FMR med drugim z dobičkom prodala delnice Prve pokojninske družbe in sodelovala pri dokapitalizaciji koncerna Kolektor Group. S tem je ohranila svoj 29-odstotni lastniški delež v njem, denar pa je bil porabljen za nakup postojnskega Liva. Glede poslovnih načrtov za to leto ostaja vodstvo FMR-ja, razumljivo, skrivnostno. V prejšnjem poslovnem letu je ta idrijska družba v Luksemburgu ustanovila finančni holding Archimede Invest Holding, ki je letos izdal za milijon evrov obveznic. Sredstva, zbrana s prodajo teh delnic, bo namenila za finančne naložbe na svetovnih borznih trgih. Sicer pa FMR zagotavlja kupcem teh obveznic enako donosnost (4,6 %) kot kupcem domačih obveznic, ki jih je izdal pred dvema letoma in so uvrščene na prosti trg Ljubljanske borze vrednostnih papirjev.

Kadrovske spremembe v koncernu

Od 1. septembra je novi direktor podjetja Feriti **dr. Tomaž Kmecl**. Pred tem je bil član uprave Domela iz Železnikov in vodja strateškega razvoja v tem podjetju. Ima bogate delovne izkušnje, poleg tega pa je tudi član združenj inženirjev v več različnih državah. Dodatno se je usposabljal na ameriških, britanskih, belgijskih in nemških univerzah.

Bogo Miklavčič je postal prokurist v Feritih. V tem podjetju je sicer že vrsto let zaposlen kot diplomirani inženir elektrotehnike.

Spremembe v Kolektorjevih družbah po svetu:

Prejšnji direktor Kolektorjevega podjetja Comtrade USA **Boštjan More** je z začetkom tega leta postal novi direktor Ascoma.

Matjaž Potočnik je postal novi prvi mož TKI, ki obratuje v ameriški zvezni državi Južna Karolina.

Iz nemškega Kautt&Buxa se je vrnil **Dejan Velikajne**, ki je po novem postal direktor Divizije A Kolektorja Pro, v Kautt&Buxu pa ga je zamenjal prejšnji direktor Divizije B Kolektorja Pro **Silvester Jesenko**. Iz južnokorejskega Sinyunga se je vrnil **Peter Kernel**, tja pa je uprava koncerna napotila **Iztoka Novaka**. Peter Kernel je po novem v upravi koncerna pristojen za njegova podjetja po svetu. Iz kitajskega Swishieja se v Kolektor vrača **Igor Bogataj**, vodenje tega podjetja pa bo prevzel **Luka Hrček**. Iz TKI-ja se bo vrnil tudi **Uroš Likar**, ki bo v Kolektorjevi nemški družbi Kautt&Bux zamenjal **Milana Potužaka**.

Nova tričlanska uprava Liva (z leve proti desni): predsednik uprave **mag. Primož Bešter** ter člana **Zoran Trošt** (pristojen za razvoj) in **Miloš Kermavnar** (pristojen za investicije in orodjarno).

Priimek in ime	Upokojitve dne	Družna in OE	Delovno mesto	Del. doba Kolektorju (let)
JEREB DOLFI	1.1.2006	Kolektor Group, Kontroling	Vodja projektov	20
IPAVEC STANISLAV	20.2.2006	Ascom	Proizvodni delavec	12
BONČINA MARKO	27.2.2006	Ascom, delal na Kolektor Pro, Vlek	Orodjar	36
MOHORIČ MIRA	4.3.2006	Ascom	Proizvodni delavec	32
KOLENC DRAGICA	3.6.2006	Ascom	Proizvodni delavec	37
ŽONTA CIRIL	11.6.2006	Kolektor Pro, Orodjarna	Orodjar	11
JEREB IDA	1.7.2006	Kolektor Pro, Personalna	Kadrovik	30
TUŠAR SONJA	3.7.2006	Kolektor Pro, Personalna	Ekon. za obračun plač	33
PELLIS SILVA	4.7.2006	Kolektor Pro, Zagotavljanje kakovosti	Kontrolor	36
ERŽEN VLASTA	15.7.2006	Kolektor Pro, Divizija A	Kontrolor	36
JEREB STANISLAV	15.7.2006	Kolektor Pro, Divizija C	Direktor divizije	21
LIPUŽIČ DAMIJAN	20.7.2006	Kolektor Pro, Orodjarna	Orodjar	37

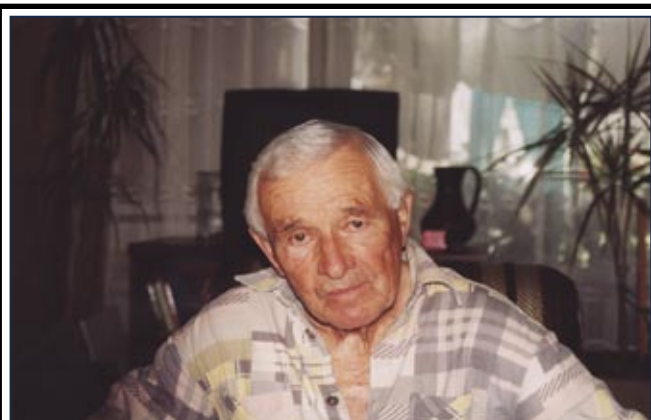
AKTUALNO

Skupščina družbe FOND d.d.

Člani skupščine družbe Fond d.d. so se zbrali 23. avgusta 2006, ob tem pa so se seznanili z letnim poročilom in sprejeli sklep o delitvi dobička. Na podlagi tega bo družba med delničarje razdelila dividende v vrednosti 4.700,00 SIT bruto oziroma 3.760,00 SIT neto na delnico. **Dividende bodo delničarjem izplačane 14. septembra 2006.**

Med drugim je skupščina upravi in nadzornemu svetu podelila razrešnico za leto 2005 ter imenovala pooblaščenega revizorja za revizijo računovodskega izkaza.

V zvezi z izplačilom dividend prosimo delničarje, da družbi sporočijo morebitne spremembe naslova bivališča in druge spremembe, zlasti spremenjene številke svojih transakcijskih računov, saj le na ta način lahko vodimo ustrezne evidence in poskrbimo, da bodo dividende nakazane na pravi račun, obvestilo o izplačilu dividende pa poslano na pravi naslov. Obvestilo o morebitni spremembi pošljite na naslov: Fond, d. d., Vojkova 10, Idrija, lahko pa to sporočite tudi po telefonu, št.: 37 22 480 (Anka).

V 89. letu starosti je po krajši bolezni v Novi Gorici umrl upokojeni drugi direktor Kolektorja Anton Seljak. V obdobju njegovega vodenja podjetja je bila podpisana pogodba o vlaganju tujega kapitala v jugoslovansko gospodarstvo. Med prvimi šestimi kooperacijskimi pogodbami s tujimi partnerji, podpisanimi leta 1968, je bila tudi pogodba, sklenjena med Kolektorjem in nemškim podjetjem Kautt&Bux.

Kmalu bomo jedli kot grofje

Gradbena in obrtniška dela v naši restavraciji, ki bo kmalu prenovljena, se počasi končujejo in šotor, ki že dva meseca stoji pred divizijo B, bodo odpeljali tja, od koder so ga pripeljali. Niste samo vi, spoštovani uporabniki, tisti, ki vam presedajo plastični pribor, plastično posodje in konzerve. Tudi mi smo že naveličani takega načina dela in komaj čakamo, da vam bomo lahko ponudili hrano take kakovosti, kakršne ste vajeni. Naj omenim še, da sočasno s prenovo restavracije postavljamo tudi našo spletno stran, ki naj bi zaživela skupaj z restavracijo. Poleg vseh aktualnih dogodkov, o katerih vas bomo na ta način obveščali, si boste lahko z obsežno zbirko receptov, ki jo bomo sproti dopolnjevali in ji dodajali slikovno gradivo, popestrili tudi domači jedilnik.

In še ena, zelo pomembna novica za vse uporabnike restavracije. Po novem velja, da je treba na malico oz. kosilo s seboj prinesiti službeno kartico, na podlagi katere vam bomo blokirali izbrani obrok. Vnosi na ustno povedano šifro ne bodo več mogoči, ker je novi sistem zasnovan drugače. In zakaj smo si izbrali tak način? Preprosto. Pri prejšnjem, ročnem vnosu se je hitro lahko zgodila napaka in stroški za malico so tako zašli na račun nekoga drugega. Na podlagi kartic se bomo temu izognili, vsak uporabnik pa bo lahko na zahtevo kadar koli dobil izpisek vsega,

Zaključna dela so v polnem teku.

Predvidoma bodo v novi hišni restavraciji prvi obrok skuhalo sredi septembra.

Kolektorjeva restavracija ne bo odprtega tipa, kljub temu pa bodo v njej dobrodošli tudi zunanji gostje, čeprav se bodo ti vendarle morali prilagoditi obratovalnemu času. Zunanji abonenti bodo zaželeni zlasti zunaj tistih ur, ki bodo namenjene za malice in kosila delavcev Kolektorja in zaposlenih v Kolektorjevih povezanih družbah v Idriji. S podrobnostmi se bo mogoče seznaniti po odprtju restavracije.

kar je porabil prejšnji mesec.

Prav tako boste morali tisti, ki svojim sodelavcem prijazno prinašate sendviče, ob tem predložiti kartico sodelavca.

Še vedno pa velja, da si lahko na osebno številko kupite le malico, sendvič in pijačo k sendviču.

Toliko za zdaj in na svidenje do prihodnjic, ko bomo že v novih prostorih, z novo ponudbo in ...

Boštjan Novak

Obveščamo vse uporabnike Restavracije Kolektor, da bo treba zaradi uvedbe novega računalniškega sistema službeno kartico po novem prinašati tudi k malici.

Preurejeno skladišče bo napolnjeno še ta mesec

Ljubo Ukmar, vodja skladišča, je napovedal, da bodo vse septembrske vikende selili reprodukcijski material iz Idrije v Spodnjo Idrijo. V prenovljenem skladišču bo namreč odslej shranjena večina materiala, ki ga potrebujejo za proizvodnjo v Kolektorju Pro, Ascomu in Prokolu. S tem bodo spraznili priročna skladišča v posameznih divizijah. Iz Divizije C bodo preselili tudi tako imenovane alumate, potrošni material in rezervne dele Vzdrževanja in Strojgradnje. V Idriji bo ostalo samo še skladišče za Orodjarno in skladišče bakrenih profilov z Vleka. V prenovljenem skladišču si bodo pomagali tudi z dvema novima visokoregalnima viličarjema.

KOLEKTORGROUP

KOLEKTOR

Si želite pridružiti kolektivu družbe Kolektor Pro d.o.o.? Če je vaš odgovor pozitiven in se vidite kot ambiciozna, inovativna, natančna in kreativna oseba, ki si želi novih izkušenj, vas vabimo k sodelovanju na strokovnem področju

- LOGISTIKE (prodajna logistika)

OD KANDIDATA PRIČAKUJEMO:

- najmanj visoko izobrazbo ekonomske ali druge družboslovne smeri,
- najmanj 1 leto delovnih izkušenj na enakem ali podobnem delovnem mestu,
- poznavanje predpisov s področja zunanje trgovine,
- komunikativnost z veliko mero samoiniciativnosti, natančnosti, samostojnosti pri delu in pripravljenosti za timsko delo,
- aktivno znanje dveh tujih jezikov ter
- obvladovanje dela z osebnim računalnikom v okolju MS Office.

OKVIRNI OPIS DELA:

- spremljanje naročil kupcev
- izvajanje logistične podpore kupcem
- priprava dokumentacije za odpremo in skrb za pravočasne dobave
- zunanjetrgovinsko poslovanje (carinski postopki),
- obračunavanje provizij zastopništvom po svetu in
- izdelava raznih poročil

KOLEKTOR PRO d.o.o. NUDI:

- dinamično delo,
- stimulatívno plačilo na podlagi delovne uspešnosti in velike možnosti strokovnega usposabljanja in napredovanja,
- financiranje pokojninskega načrta, po katerem bo družba plačevala premijo prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja ter
- delovno razmerje za določen čas z možnostjo kasnejše zaposlitve za nedoločen čas.

Vaše pisne ponudbe z ustreznimi dokazili pričakujemo do 15. septembra 2006 na naslov:

Kolektor Pro d.o.o.
Vojkova 10, 5280 Idrija

personala ali

po elektronski pošti: kolektor@kolektor.si

Izkoristite enkratno priložnost in se nam pridružite!

Bolezni in težave, povezane z delom

Odrasli in zaposleni prebivalci Slovenije smo povprečno nekaj več kot 40 ur na teden oz. tretjino delovnega dne na delovnem mestu. Zdravniki pri svojem delu zelo pogosto slišimo, da ima nekdo težave zaradi svojega dela (prepiha na delovnem mestu, dvigovanja težkih bremen, stalnega dela z računalnikom, stresa ipd.). V ambulantah medicine dela se s takimi težavami srečujemo vsak dan, naši nalogi pa sta v nasprotju s splošnimi in družinskimi zdravniki, ki te bolezni zdravijo, predvsem preprečevanje in zgodnje odkrivanje bolezni, ki bi jih lahko povzročalo delo.

Bolezni, ki so posledica dela, delimo na dve skupini: na poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom. Prve so redkejše in se pojavljajo izključno zaradi škodljivih vplivov delovnega mesta (npr. zastrupitev z živim srebrom pri idrijskih rudarjih, alergija na določeno kemikalijo, s katero smo v stiku samo v službi, nalezljiva bolezen, s katero smo se okužili med zdravljenjem bolnika itd.). Pogostejše so t. i. bolezni, povezane z delom. Vzrok zanje ni samo delo, ki ga opravljamo, saj so po navadi posledica delovanja različnih dejavnikov: naših telesnih in psihičnih sposobnosti ter zdravstvenega stanja, pa tudi našega dela in aktivnosti v prostem času. Vplivi vseh teh dejavnikov se med seboj prepletajo, njihovi učinki na naše zdravje pa se lahko seštevajo (če smo izpostavljeni hrupu v službi in doma, se bo okvara sluha gotovo pojavila prej in bo hujša) ali odštevajo (če smo v službi izpostavljeni stresu, v prostem času pa poskrbimo za sprostitve, se bodo učinki stresa iz službe izničili ali vsaj zmanjšali). Za preprečevanje bolezni zaradi dela smo odgovorni vsi; v prvi vrsti je za varno in zdravo delo po zakonu odgovoren delodajalec, delavci smo dolžni skrbeti za krepitev lastnega zdravja in dobro

psihofizično pripravljenost ter se držati pravil varnega dela, zdravniki pa moramo opozarjati na pomanjkljivosti in predlagati ukrepe na delovnem mestu ter odkrivati in zdraviti zgodnje okvare zdravja pri delavcih.

V nadaljevanju želim opozoriti na nekaj najpogostejših težav, ki jih pripisujemo delu in za preprečitev katerih lahko zelo veliko naredimo tudi sami.

Glavobol in bolečine v vratu

Glavobol pogosto pripisujemo psihični preobremenjenosti, vendar je nemalokrat lahko posledica preobremenitve oči in neustreznega telesnega položaja pri delu. Zaradi nezadostne osvetljenosti delovnega mesta, slabe ostrine vida in bleščanja po navadi napenjamo očesne mišice, to pa povzroča neustrezen položaj vratu, »zategnjenost«
vratnih mišic in končno glavobol. Ta se lahko pojavi šele več ur po koncu dela ali zvečer. Bolečine v vratu so pogoste pri delavcih, ki opravljajo delo v prisilno sklonjeni držaji zgornjega dela telesa (ročno skladanje izdelkov, končna kontrola ...)

Pri delu z računalnikom je pomembno, da je zaslon pravilno postavljen (od oči mora biti oddaljen 50 cm, v njem ne sme biti odsevov luči ali oken, zgornji rob naj bi bil približno v višini oči). Tipkovnica bi morala biti praviloma na izvlečni mizici, miška pa položena na mizo tako, da pri delu z njo ne iztegujemo komolca (torej čim bližje). Višina stola in delovne površine (mize) mora biti prilagojena telesni višini delavca, sedeti pa moramo tako, da so vrat in ramena popolnoma sproščeni. Če je ostrina vida slabša, je treba predvsem pri bližinskem delu in

delu z računalnikom uporabljati očala. Med delom z računalnikom večkrat izmenično za kratek čas pogledjmo v daljavo ali si pokrijmo oči. Tudi sicer vsaki dve uri prenehajmo delati, vstanimo ter naredimo nekaj razteznih vaj za vrat in ramenski obroč.

Sindromi čezmerne preobremenitve zgornjih okončin

Sindromi čezmerne obremenitve nastanejo zaradi številnih, stalno ponavljajočih se gibov ob hkratni uporabi sile v določenem sklepu. Bolezni so posledica dolgotrajne izpostavljenosti (npr. dela ali športa) in ne nastanejo nenadoma kot poškodbe. Največkrat se pojavijo vnetja kit mišic na mestih, na katerih se priraščajo na kosti, ali utesnitve živcev v prizadetih sklepih. Najpogostejši sindromi čezmerne obremenitve so:

- Utesnitveni sindrom rame – Ta je pogost pri pleskarjih, obrezovalcih drevja, plavalcih, tenisačih. Bolnik ima bolečine v sprednjem delu rame in nadlakti. Te so izrazitejšje ponoči in jih lahko spremlja tudi mravljinčenje v rokah in prstih.
- Lateralni in medialni epikondilitis (teniški in golfovski komolec) – Kot sem omenila že v prejšnji številki Komunitatorja, se ta ne pojavlja samo pri športnikih, ampak tudi pri poklicih, kot so zidar, kuhar, kirurg, zobozdravnik ter drugi, ki pri delu izvajajo ponavljajoče se gibe v komolcu

proti uporu (npr. vijačenje). Pri bolnikih se bolečina najprej pojavi v predelu komolca, od tam pa se širi navzdol proti zapestju in prstom. V začetku se lahko pojavita tudi otekline in rdečina, pri kroničnih oblikah pa se zmanjša moč mišic rok.

c) Sindrom zapestnega prehoda

Ta se pogosto pojavi pri delavcih, ki opravljajo svoje delo z iztegnjenimi zapestji (npr. strojepiske). Posledica je kronično vnetje, zaradi katerega se zoži zapestni prehod, tako da nastane pritisk na živce, ki potekajo skozenj do prstov. Bolezenski znaki so bolečine (predvsem ponoči) in mravljinčenje v rokah in prstih, pri kroničnih oblikah pa se zmanjša moč mišic prstov in rok.

Delavci, ki opravljajo dela, pri katerih bi se lahko razvile omenjene bolezni, lahko to delno preprečijo, če mišice zgornjih okončin krepijo s posebnimi vajami.

Med delom je priporočljivo obremenjene sklepe sproščati in izvajati raztezne vaje zanje. Če je le mogoče, naj bi določeno delo opravljali nekaj časa, potem pa ga zamenjali za tako, ki obremenjuje druge sklepe in mišice.

Bolečina v križu in išias

V skupini boleznih gibal je najpogostejša diagnoza prav bolečina v križu in išias. Vzrok zanjo je kronična obremenitev hrbta in ledvenega dela hrbtenice zaradi nepravilnega načina dvigovanja in prenašanja težkih bremen, lahko tudi zaradi nepravilnega načina sedenja. Povod za bolečino je lahko nenaden gib, izpostavljenost prepihu, morda neugoden položaj telesa med spanjem. Čeprav vzroke navadno iščemo na delovnem mestu, lahko za preprečevanje veliko naredimo sami. Pri tem je najpomembnejša krepitev hrbtnih in trebušnih mišic. Prve preprečujejo sesedanje vretenc, močna trebušna stena pa daje oporo hrbtenici pri vzdrževanju njene pravilne oblike (črka S). Na delovnem mestu uporabljajmo za dvigovanje bremen tehnične pripomočke (hidravlična dvigala), če pa bremena že moramo dvigovati, to počnimo bodisi s pokrčenimi koleno in ravnim hrbtom ali nasprotno, nikakor pa ne z ukrivljenim hrbtom in pokrčenimi koleno, ker je v tem primeru pritisk na ledvena vretenca največji. Pri sedenju (tako v službi kot doma) moramo biti pozorni, da je hrbet vzravnani in da ima oporo v ledvenem delu ter da so stopala nog vzporedno položena na tla.

Okvara sluha zaradi hrupa

V ambulantah medicine dela se zelo pogosto srečujemo z okvaro sluha, ki nastane kot posledica izpostavljenosti hrupu tako na delovnem mestu kot v prostem času. Okvara sluha, ki nastane zaradi enkratne izpostavljenosti visoki jakosti hrupa, se čez čas lahko popravi. Če pa je izpostavljenost ponavljajoča se ali trajna, nastane nepopravljiva okvara sluha. Po veljavni zakonodaji morajo delodajalci zmanjševati hrup na delovnem mestu oz. poskrbeti za ustrezno zaščito sluha delavcev (slušalke, ušesni čepki). Kljub temu se okvare sluha še vedno delno pojavljajo zaradi večje občutljivosti na hrup pri posameznikih, pogosteje pa zaradi neupoštevanja pravil varnega dela oz. zaradi neuporabe osebne varovalne opreme.

V zadnjem času ugotavljamo vse več okvar sluha tudi pri ljudeh, ki na delu sploh niso izpostavljeni ropotu, v prostem času pa streljajo kot lovci, kosijo travo z električnimi kosilnicami, obiskujejo diskoteke in pri tem seveda ne uporabljajo zaščite. Njim svetujemo uporabo slušalk ali čepkov, koscem pa morda tudi zamenjavo električne kosilnice za navadno koso, s katero se človek tudi prav dobro razgiba in tako naredi še nekaj za svojo kondicijo.

Stres

To je telesni in duševni odziv delavca na neugodne zahteve delovnega mesta. V nasprotju s hrupom, maso bremen ali koncentracijo kemičnih snovi v zraku stresa ni mogoče izmeriti, prav tako še zelo slabo poznamo njegove posledice.

Stres je pravzaprav obrambna reakcija človeka na nevarnost iz okolja. Če se pojavlja le občasno ali v taki meri, da nas zgolj dodatno motivira k delu ali h končanju nekega opravila, je celo dobrodošel. Če pa smo mu izpostavljeni dalj časa, v telesu povzroči hormonske spremembe, ki škodljivo vplivajo tako na naše duševno (utrujenost, nezadovoljstvo, agresivnost, razdražljivost, motnje spanja) kot telesno zdravje (večja dovzetnost za okužbe, zvišan krvni tlak, bolečina v prsih, želodčne težave, glavobol).

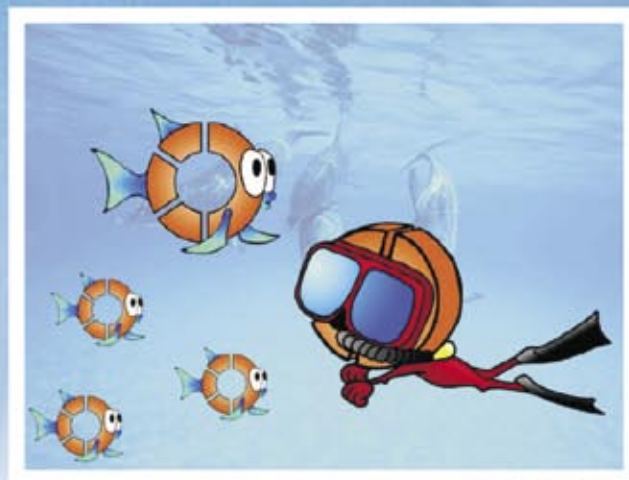
Stres na delovnem mestu lahko obvladujemo sami, s tem da prevzamemo le toliko dela in take naloge, ki jih v resnici zmoremo opraviti. Med delom si vzemimo več kratkih (nekaj minut trajajočih) odmorov ter pri odprtem oknu naredimo nekaj razteznihih vaj, to pa bo koristno tudi za druge, že opisane težave. V prostem času poskrbimo za sprostitev z gibanjem v naravi, s klepetom s prijatelji ali z obiskom kulturne prireditve. Vse to nam prežene skrbi, ki smo jih prinesli iz službe ter nas oskrbi z energijo in svežimi zamislimi za naslednji dan.

Omenjene bolezni so sicer samo nekatere bolezni, ki jih povezujemo z delom, vendar so najpogostejše. Zaradi vse večje avtomatizacije delovnih procesov, vse ostrejših delovnih zakonodaj in vse višje izobrazbene strukture delavcev je pričakovati, da bo bolezni zaradi telesnih obremenitev vse manj, povečevalo pa se bo število obolenj zaradi dolgotrajnega sedenja in psihičnih obremenitev ob sočasnem pomanjkanju gibanja. Vzroki zanje bodo vse bolj zabrisani, zato jih bo težje prepoznati in zdraviti. Pomembno je torej, da tudi sami skrbimo za dobro psihofizično pripravljenost, saj nam bo to omogočilo, da še v poznih letih opravljamo svoje delo in se po možnosti zdravi tudi upokojimo.

Urška Močnik Bončina

PRAV LEP MORSKI POZDRAV VSEM SKUPAJ!

KOT VIDITE, SEM POLETJE PREŽIVEL NA MORJU. VELIKO SEM SE POTAPLJAL IN VIDEL NAJBOLJ NENAVADNE ŽIVALI DOSLEJ. NA NEKOGA SO ME SPOMINJALE, PA ŠE ZDAJ NE VEM, NA KOGA.

SREČAL SEM TUDI ŽIVALI, KI JIH ZAGOTOVO POZNATE. NA LEVI JE SKRITA ENA IZMED NJIH. POVEŽITE MALE TISKANE ČRKE S ČRTO V OBLIKI ČRKE U. NATO PA ŠE VELIKE TISKANE ČRKE Z RAVNO ČRTO. PRIKAZALA SE VAM BO PRIJAZNA, MAJHNA MORSKA ŽIVALCA.

KATERE PA SO MORSKE ŽIVALI NA SPODNJIH SLIKICAH? POBARVAJTE JIH!

M P

H

R

D

K

PA LEP POZDRAV DO NASLEDNJIČ!

PROKOSčlan **KOLEKTORGROUP**

TRGOVINA IN POSREDNIŠTVO

Lapajnetova 9, Idrija

PROKOS

Certified ISO 9001 : 2000 by

**Odkup in prodaja odpadnih surovin,
trgovina z izdelki črne in barvne metalurgije,
posredovanje proizvodnih storitev,
prodaja komutatorjev za rezervne in nadomestne dele.**

DOBRA NOVICA ZA PRIHODNOST: ČE SO IDEJE MED POZNAVALCI, SE DOBIJO TUDI DENARCI.
Komunitator št. 19, april 2004

PRAVE IDEJE SE TUDI URESNIČIJO.

KOLING

New Zakaj.

Lahko se je preseliti z NLB Stanovanjskimi kreditimi!

NLB Stanovanjski kredit je načrt za prihodnost.

Pri nakupu, gradnji ali obnovi svojega doma niste sami. Ob strani vam stojimo z NLB Stanovanjskimi krediti, ki so zdaj še bolj prilagodljivi ter vselej upoštevajo vaše zmožnosti in želje. Najamete jih lahko v evnih ali švicarskih frankih. Z željo, da v svoj novi ali

prenovljeni dom vnesete še več topline in udobja, vam ob najemu NLB Stanovanjskega kredita do konca oktobra podarimo dveurni posvet z arhitektom. Dodatne informacije in informativne izračune najdete na www.stanovanjskikredit.si.

NLB

Koliko turistov obiše Idrijo?

Ste se kdaj vprašali, koliko turistov obiše v Idrijo, zakaj jo obišejo, koliko časa ostanejo, kje so nastanjeni, kje so slišali za Idrijo ... Vprašanj, ki bi si jih lahko zastavili, je veliko. Zastavljajo pa si jih verjetno samo tisti, ki se ukvarjajo s turizmom.

Od pomladi do jeseni je v Idriji mogoče opaziti avtobuse z izletniki. Zelo veliko je organiziranih skupin. Ne zavedamo pa se, koliko je takih, ki se v mestu ustavijo na poti kam drugam ali pa vanj pridejo povsem po naključju. Znamenitosti na Idrijskem, s katerimi upravlja Mestni muzej Idrija, si je do sredine avgusta ogledalo več kot 13 tisoč obiskovalcev. Daleč najboljše obiskan je grad Gewerkenegg, po katerem se je do zdaj sprehodilo osem tisoč turistov. Zelo obiskani so še razstavišče Nikolaja Pirnata, idrijska kamšt in Rudarska hiša. V temine rovov se je od 5. marca, ko so Antonijev rov po obnovitvenih delih znova odprli za obiskovalce, do 21. avgusta spustilo 9774 turistov. Če so v prvih letih odprtja rova na leto prešteli tja do 30 tisoč turistov, se je ta številka z leti nekoliko zmanjšala. Dandanes se vanj spusti približno 22 tisoč obiskovalcev na leto. Opažajo vse večji obisk tujcev, obisk šolskih skupin pa se zmanjšuje.

Idrijski Turistično-informacijski center je namenjen predvsem tistim, ki v mesto pridejo sami, in kot pravijo tam zaposlene, ni dneva, da se pri njih ne bi ustavil kdo, ki ga zanima, kje lahko prespi, kaj vse si lahko v Idriji ogleda ali se morda zanima samo za brošure. Do avgusta je v prostore Turistično-informacijskega centra vstopilo skoraj dva tisoč tako domačih kot tujih turistov. Da bi v mestu s tako bogato zgodovino in tradicijo in tolikimi znamenitostmi, kot jih ima Idrija, enodnevnih turiste zadržali vsaj kakšen dan več, bi nujno potrebovali več nastanitvenih zmogljivosti. Kot so nam povedali v TIC-u, imajo s tem nemalo težav. Ljudje so pač taki in drugačni, nekateri potrebujejo veliko udobja, ki jim ga Idrija z okolico z izjemo Kendovega dvorca v Spodnji Idriji žal ne more ponuditi, za nekatere pa je to, kar imamo, preveč udobno in predrago. Vsak teden jih nekaj povpraša tudi po kampu, vendar tega Idrija v pravem pomenu besede ne premore. Tiste, ki si kampiranja res želijo, z veseljem sprejme Veri Krajnik s Smukovega griča. No, pa da ne boste mislili, da v idrijski občini ni kampa. Seveda je, v Črnem Vrhu nad Idrijo, a žal zgolj vrisan na tujih turističnih kartah.

Ker smo iz prve roke želeli izvedeti, ali pridejo turisti v Idrijo sami ali organizirano, kje so, vsaj tisti, ki pridejo na lastno pest, slišali za naše mesto ter kakšen vtis so mesto in ljudje naredili nanje, smo se odpravili na idrijske ulice in ustavili nekaj mimoidočih. ♦

Polona Šemrl

Marta Dompablo, Španija

»S kolegi prihajamo iz Tirane, kjer smo pripravljali reportažo o beguncih. Na poti proti Španiji se nam je zdela Idrija primerno mesto za postanek. Moram povedati, da za Idrijo sploh še nismo slišali, ker pa smo bili vsi navdušeni nad pokrajino, ki je kot iz pravljice, in ker smo potem videli še napis krajinski park, smo se tu ustavili. Prišli smo torej povsem po naključju. Zdaj iščemo prenočišče, jutri se bomo sprehodili po

mestu in si ogledali znamenitosti, potem pa nadaljevali pot proti domu.«

Sylvie Olivesi, Francija

»Ugotovila sem, da so moji predniki iz Slovenije, zato sem začela raziskovati in dognala, da imamo sorodnike v vasi v bližini Idrije, natančneje v Idršku. Odločili smo se, da letos obišeemo Idrijo, raziščemo mesto in njegovo okolico, predvsem vas moje družine. Prišli smo pred petimi dnevi. Bili smo že v Antonijevem rovu, ogledali smo si vojaški muzej, razstavo čipk, se sprehodili po mestu, zdaj nas čaka še

ogled muzeja. Idrija je zelo lepo mesto, majhno in zelo mirno. Zelo nam je všeč narava, ki ga obdaja. Ljudje so zelo prijazni in komunikativni. V Idriji bomo ostali do konca avgusta.«

Duby Zeidman, Izrael

»Po ogledu Bleda in Ljubljane smo si rekli, zakaj se na poti proti Postojni ne bi ustavili še v Idriji. Po tistem, kar smo prebrali v vodniku, smo bili navdušeni. Dobili smo vtis, da mora biti Idrija zelo lepo mesto. Zdaj lahko potrdim, da je res. Vse je zeleno, veliko imate voda, ljudje so prijazni. Ogledali si nismo še ničesar, a si bomo. Po ogledu se bomo sprehodili po mestu ter si privoščili kosilo in kavo, potem pa bomo pot nadaljevali proti Hrvaški. Namenjeni smo namreč v Opatijo.«

Joana White, Velika Britanija

»Z Easyjetom smo za tri tedne dopotovali v Slovenijo. Najeli smo avtomobil in zdaj potujemo po državi. Za Idrijo nam je povedala vodnica. Prespali smo v vasi v bližini Idrije, zdaj je na vrsti ogled znamenitosti, potem pa bomo pot nadaljevali proti Obali in si privoščili malo počitka. Slovenija je zelo lepa, ljudje so prijazni. To velja tudi za Idrijo. Povsem smo očarani. Veseli smo, da smo prišli.«

Carmine Papaleti, Italija

»Sem eden od udeležencev konference v Portorožu. Vsako leto nam organizatorji pripravijo izlet. Letos so nas pripeljali v Idrijo. Zelo je zanimivo. Ogledali smo si muzej. Presenetilo me je, kako dobro je zgrajen grad Gewerkenegg. Po kosilu si bomo ogledali še Antonijev rov in se za nekaj trenutkov skušali vživeti v življenje rudarjev. Težko je zdaj reči, ali me bo pot še kdaj zanesla v Idrijo, ker pa je konferenca, ki se je udeležujem, vsako leto, obstaja možnost, da se vrnem.«

Mojca Felicijan, Ljubljana

»Z možem sva se z motorjem odpravila na Obalo, v Piran, a sva si sredi poti premislila. Oblačno vreme ni najprimernejše za kopanje, pa sva si rekla, zakaj ne bi šla v Idrijo na kavo. Ogledala sva si središče mesta in grad. Navdušena sva. Žal se nama mudi naprej proti Vrščici, zato časa za ogled preostalih znamenitosti, ki jih v Idriji ne manjka, nimava. Si bova pa nekoč gotovo vzela čas za ogled.«

Tanja Žakelj – mladinska svetovna prvakinja v cross countryju

Z osvojitvijo tako naslova evropske kot tudi svetovne mladinske prvakinje v cross countryju je Tanja Žakelj na najboljši možni način zaznamovala petnajstletnico delovanja črnovrškega MBK Hidria - Gensan.

Samo po mesecu dni treninga je Tanja Žakelj že svoj prvi nastop med gorskimi kolesarji (vzpon na Krim, 30. julija 2004) kronala z zmago. V nekaj več kot dveh letih svoje športne kariere je dosegla številne zmage tako v olimpijski disciplini cross country kot tudi v vzponu. Na

lanskem evropskem prvenstvu v Kluisbergnu (29. julija 2005) se je prvič pomerila z najboljšimi evropskimi vrstnicami in po dokaj slabem startu na koncu osvojila deveto mesto. Za svojo letošnjo največjo tekmičo, Francozinjo Julie Krasniak, ki je takrat osvojila tretje mesto, je zaostala skoraj pet minut in pol. Svojo tekmičo pa je premagala že na svetovnem prvenstvu v Livignu (1. septembra 2005) in jo zamenjala na tretji stopnički. To je bila prva slovenska medalja na največjih tekmovanjih v cross countryju. Uspešen nastop na svetovnem prvenstvu je prepričal vodilne v Kolesarski zvezi Slovenije, da so ji jeseni leta 2005 omogočili izpopolnjevanje

Tanja Žakelj prečka ciljno črto

mk

v centru UCI v mestu Aigl v Švici. Tam si je pridobila izkušnje v vožnji s cestnim kolesom po velodromu in cesti, te pa je pozneje s pridom uporabila prav pri vožnji po ravninskih delih in pri spustih. Kakovostna vadba v zimskem obdobju in prve tekme za pokal Liquigas v Italiji so napovedale uspešno sezono. Kmalu potem pa so se začele pojavljati številne tehnične nezgode (predrte zračnice na več tekmah in kraja kolesa v Italiji), ki so nekoliko zamajale Tanjino samozavest. Reprezentančni dvojec – selektor Primož Štrancar in trener Luka Žele – je sklenil, da je treba prekiniti slepo sledenje reprezentančnemu dobavitelju platišč in zračnic, kajti številne zmage so bile prelahko izgubljene. Ko so odpravili to pomanjkljivost, se je njena samozavest spet okrepila, tako da je Tanja iz tekme v tekmo postajala suverenejša. Na državnem prvenstvu v cross countryju v Mali Nedelji v Prekmurju (16. julija 2006) je Tanji prvič gledala v hrbet tudi po mnenju medijev »najboljša slovenska kolesarka« Blaža Klemenčič. To je bil dokaz, da je Tanja štirinajst dni pred evropskim prvenstvom v italijanskem Lamosanu v vrhunski formi. In res, 29. julij 2006 bo z zlatimi črkami zapisan v zgodovini slovenskega gorskega kolesarstva – Tanja je namreč zmagala v kategoriji mladink in postala evropska prvakinja. Z velikimi upi in željo, da ji bo boginja Fortuna naklonjena, smo jo pospremili na dolgo pot na Novo Zelandijo. Z nestrpnostjo smo pričakovali novice z druge strani naše poloble. In v sredo, 23. avgusta 2006, smo dočakali fantastično novico – Tanja Žakelj je postala mladinska svetovna prvakinja! S tem so tihe želje vseh postale resničnost. Slovenija, najmanjša udeleženka svetovnega prvenstva, je prva osvojila zlato medaljo. Tej novici pa je kmalu potem sledila še novica, da je Tanjin uspeh s sedmim mestom v kategoriji žensk do 23 let dopolnila tudi njena klubska kolegica Nina Homovec. To je bil drugi najboljši rezultat slovenske reprezentance na prvenstvu.

Ker ni pomembno, od kod prihajaš, ampak kam greš, so misli vodilnih v klubu že usmerjene proti novemu cilju – udeležbi na olimpijskih igrah v Pekingu leta 2008. Tanja in Nina bosta morali v prihodnji sezoni osvojiti čimveč UCI-točk in s tem ob pomoči Blaže Klemenčič Sloveniji zagotoviti eno ali dve mesti za nastop na olimpijskih igrah. Po letošnjih točkah ima Slovenija pravico do ene udeleženke. Na podlagi števila UCI-točk, osvojenih v letu 2007, bo UCI določil število tekmovalk iz posameznih držav, leta 2008 pa bo treba izpolniti še pogoje slovenskega olimpijskega komiteja za nastop na olimpijskih igrah. Upamo, da bosta med udeleženkami v Pekingu tudi Tanja Žakelj in Nina Homovec. ♦

Jože Kenk

»Tanja Žakelj je z osvojitvijo naslova svetovne in evropske mladinske prvakinje na najlepši način zaznamovala petnajst let uspešnega delovanja MBK Črni Vrh oziroma od letos naprej MBK Hidria - Gensan. Tanja je za stranske opazovalce nepričakovano, za nas, ki jo bolj poznamo, pa povsem pričakovano osvojila oba naslova. Za uspeh seveda največ zaslug pripada njej sami, vse prevečkrat pa pozabljamo, da so pomemben kamenček v mozaiku njenega uspeha prispevali tudi tisti, ki delujejo v ozadju in jih mediji ne omenjajo«, pravi predsednik kluba Jože Kenk.

Čimprej pojdite v Laos. Tam vas še vedno čakata mir in spokojnost

Po 23 urah vožnje s številnimi postanki zaradi obcestnih stranišč ali popravil avtobusa sem iz Vietnam končno prispel v Savannakhet v osrednjem delu Laosa. Prvi šok so bile temperature, saj so se povzpele kar na 40 stopinj Celzija in več. Ker se je čez dan tako ogrelo, je bilo še ob pol devetih zvečer tako vroče, da je vse teklo od mene. Končno mi je prišel prav klobuk, ki sem si ga kupil v Hanoju, saj je sonce dobesedno žgalo. V oči me je zbodla razlika med infrastrukturo v Vietnamu in Laosu. Bilo je, kot bi se čas zavrtel za petnajst let nazaj. Očitno je bilo, da je Laos precej revnejša država, to pa so mi v pogovorih potrdili tudi domačini, saj je povprečen zaslužek le približno trideset dolarjev na mesec. Kljub temu pa so bili ljudje, kamor koli sem prišel, dosti bolj prijazni kot v Vietnamu. To pove že dejstvo, da na avtobusnih postajah niso rinili vame in so razumeli besedo »ne«.

Glavna avtobusna postaja južnega Laosa ab

Kakor koli, iz Savannakheta sem odrinil proti mestu Pakse na jugu Laosa. Za pičel dolar in pol sem se nastanil v tako imenovanem »dormitoryju« (skupna ležišča) in se odpravil raziskovat mesto. Prestolnico južnega Laosa bi po velikosti lahko primerjali z Logatcem, vendar je precej bolj očarljiva. Med ogledi templjev sem srečal dva fantka, ki sta mi veselo ponudila osvežitev v obliki zelenega manga s čilijem. Moram reči, da mi je v tisti vročini prav teknil. Tam sem srečal Nemko Silke, s katero sva prihodnja dva tedna skupaj potovala po južnem Laosu. Iz Pakse sva odrinila proti templju Wat Phu, ki je bil zgrajen pred dobo Angkor Wata v Kambodži. Čeprav je tempelj v razvalinah, še vedno daje vtis veličastnosti. Tempelj so zgradili na hribu, ob vznožju pa sta bili dve poslopji, v katerih so bivali menihi. Tja so ljudje prihajali molit in se krepčat iz studenca, v katerem naj bi

tekla sveta voda. Ob navdihu svetosti sem tudi sam spil požirek, vendar se je odločitev kmalu izkazala za nespametno, saj sem imel ves naslednji teden težave s trebuhom, taka malenkost pa ti lahko precej pokvari vse užitke potovanja. Lekcija, ki me je dobobra izučila. Preveč svetosti škoduje.

V popolnem razsvetljenju sva s Silke zapustila Wat Phu in se odpravila naprej proti tisočerim otokom na reki Mekong. Na poti sva dojela čar potovanja po Laosu. Najprej sva čakala čoln, ki ga niti po treh urah ni bilo, potem pa sva še dve uri čakala na avtobus, v katerem bi lahko sedela, a ga prav tako ni bilo. Na koncu sva pristala v nabito polnem avtobusu, na katerem sem moral stati na zunanji strani vozila. Počutil sem se kot na srfu. Veter v laseh in držanje za ročaj busa. Po dveh urah in pol vožnje s trajektom sva končno prispela na največji otok Don Khong, na katerem sva obtičala, ker ni bilo prevoza do otoka Don Det. Namestila sva se v tako imenovani »guesthouse«, kjer je že prvo noč po Silkini glavi romal ščurek. Nič kaj vzpodbudno, zato sva tudi hitro zapustila Don Khong in se napotila na Don Det.

Si Phan Don (štiritisoč otokov) v jutranjem soncu; prebujajoče se sonce na enem izmed štiritisočerih otokov na Mekongu (Don Det) ab

Otok naj bi bil »backpackerska« postojanka in izkazalo se je, da je to čista resnica, saj je bilo razpoloženje na otoku tako leno, da sem ga zapustil po dveh nočeh. Preprosto nisem mogel samo ležati in uživati določenih substanc, kot so to tam počeli bolj ali manj vsi.

Pot me je vodila do vasice Tad Lo. Za moje pojme je to raj na Zemlji. Vasica z dvema čudovitima slapovima v bližini daje videz pomanjšanega Rivendala iz filma Gospodar prstanov. Tam sem se odpravil na ježo s slonom skozi gozd. Vodnik je bil celo tako prijazen, da mi je dovolil sedeti na vratu slona in ga voditi. Moram reči, da me je visoko gori na slonovem vratu navdajal nenavaden občutek moči. Osupljivo! Tam sem spet srečal Francoza, ki sem ga že dvakrat srečal v Vietnamu. Zaradi pomanjkanja časa sem iz Tad Loa kmalu odpotoval proti severu Laosa. Čeprav je mesec dni kar dolga doba, se na potovanju kmalu izkaže, da čas beži s svetlobno hitrostjo. Ustavil sem se šele v Luang Prabangu, kjer so praznovali novo leto, oziroma kakor pravijo tam, vodni festival. To je bilo najbolj noro novo leto, kar sem jih doživel. Še preden sem se nastanil,

Več levelni slap, v katerem se je prijetno osvežiti od visokih temperatur(Luang Prabang)

ab

sem bil že moker, saj so metali vedra vode celo na mimo vozeče tuk-tuke. Naslednji trije dnevi, kolikor sem jih preživel v tem mestu, so od enih popoldne do osmih zvečer minili v znamenju vodnih vojn. Na koncu dneva sem vedno prihajal v sobo moker kot cucek. Po vsej tej zabavi sem imel vode dovolj za celo leto ali celo več.

Z lepimi spomini sem se odpravil proti vrhu Laosa, tam pa na kratek pohod do vasice, ki je dobesedno izključena iz civilizacije. Skupnost sestavlja deset kolib na kolih in svinjak, ki ga uporabljajo tudi za stranišče. Preprosto povedano, tedna, ki sem ga prebil tam, ni mogoče opisati. S prihodom v vas sem vstopil v obdobje, ko človek še ni poznal vseh igrčk, ki so zdaj

Ježa s slonom je prvovrstno doživetje

ab

Khamu pleme

ab

na voljo vsem v zahodnem svetu. Beseda, ki najbolje opiše to izkušnjo oziroma tamkajšnje življenje, je prvinsko. Od tam sem se odpravil nazaj proti Vang Viengu in nato v glavno mesto Vientiane.

Glavno mesto Laosa je podobno našemu podeželju. Čez reko Mekong je že videti Tajsko, to pa je bil tudi moj naslednji cilj. Opazil sem tudi, da je odnos prebivalcev prestolnice do obiskovalcev drugačen kot drugod po Laosu, saj se vedejo podobno kot v Vietnamu in, kot sem opazil pozneje, na Tajskem.

Če bi me kdo prosil za nasvet o tem, kam naj potuje, bi mu odgovoril, naj gre v Laos, saj si je to državo vredno ogledati zdaj, ko je turistično še nerazvita, čeprav se tudi na tem področju z velikimi koraki približuje Tajski in Vietnamu. Začutili so, kaj jim lahko turizem prinese, zato bosta mir in spokojnost tudi tam počasi izginila, nadomestilo pa ju bo ruvanje domačinov za vsak vaš dolar. Zato vam svetujem: izkoristite trenutek, dokler ga še lahko. ➔

Andrej Božič

- prevozi skupin
- prevozi oseb
- TAXI služba
- najem kombijev

GSM: 041 648 393

RCT
RCT
RCT

RCT TRANS
Partizanska 8
5280 IDRIJA

- prevozi blaga (do 7,5t-40m³)
- prevozi nevarnih snovi
- hitra dostava stvari
- organizacija prevozov

E-mail: rcttrans@amis.net

Kontinent na dnu sveta

»Kraljestvo dam za konja!« je v Shakespearovi drami vzkljnil Richard III. Ko pa v teh dneh visokega poletja žgoče sonce iz nas izceja debele kaplje potu in se nam v buhteči sparini prikazujejo bazeni mrzlo penečega piva in ledene gore sladoleda, takrat smo pripravljeni dati, ne konja, pač pa kar kobilco za pet jurjev za kravji požirek napol zmrznjene pijače.

Tam na koncu juga, kjer se stikajo vsi poldnevnik, bi ta čas za tople sončne žarke brez pomisleka odšteli ne eno, pač pa kar čredo kobilc iz denarnice. Tam doli je sedaj mrzla polarna noč, ki bo trajala do južnega pomladnega enakonočja, 23. septembra. Antarktika, najjužnejša celina, je pravi kraj za ohladitev. Na njej so namerili rekordnih $-89,6\text{ }^{\circ}\text{C}$! Prekriva jo osem milijonov kvadratnih kilometrov trdnega ledu, več kot meri vsa Evropa. Ledeni oklep je debel od 2,4 do neverjetnih 4,7 km! V tem hladilniku je zamrznjen dobršen del Zemeljske zgodovine, v katero vrtajo izbrani znanstveniki glaciologi vsega sveta. Obala je večinoma nedostopna saj se naravnost iz morja dvigujejo gladke ledene stene tudi sto metrov visoko. Kar nekaj ameriških ekspedicij se je zato pomenljivo imenovalo Skok v višino

Antarktika je najbolj suha celina. Letno dobi le nekaj več vlage kot Sahara. Hrani pa več vode kot vsi ostali kontinenti. Tu je zamrznjeno kar 70% vseh svetovnih zalog sladke vode. Je tudi najvišja celina, saj je v povprečju visoka 2300 m. Avstralija na primer, ima povprečno višino le 340 m. Antarktiko opisuje še en presežnik - vetrovnost. Predvsem v zimskem času divjajo tu orkani od 120 do 250 km na uro. Za nameček pa to celino obdaja najbolj viharno morje na svetu. Kljub vsem krutim razmeram je na obalnem delu Antarktike in otokov zelo pestro življenje. Tu domujejo nepregledne jate čigr, viharnikov, albatrosov in drugih ptic ter pingvini, tjulnji, morski sloni, kiti, morski psi itd. Morje je izredno bogato s planktonom in krilom, drobnimi, rakom podobnimi živalicami. S tem se hranijo kiti in ribe, z ribami tjulnji, pingvini, ptice itd. Tako se prehranjevalni krog neprestano vrtil.

Dolgo so iskali to najjužnejšo celino. Že v antičnih časih so vedeli za zaledenela ozemlja, ki leže na severu pod ozvezdjem Arktus. Učenjaki so po zakonu simetrije domnevali, da morajo

Viki Grošelj na najvišjem vrhu Antarktike

taka ozemlja ležati tudi na nasprotnem koncu sveta, na jugu. Odtod ime Antarktika. Prvi jo je, ne da bi to vedel, v letih 1772-75 obplul James Cook. Prav lov na kite in tjulnje je po letu 1800 botroval odkrivanju Antarktike. Kapitan kitolovke Nataniel Palmer je prvi ugotovil, da bo treba južni pol osvojiti po kopnini. Tega sta se lotila J. C. Ross, ki je odkril delujoč vulkan in ga krstil za Mt. Erebus ter E. Shackleton, ki je prodrl najgloblje na jug. Leta 1911 pa se je začela tekma za osvojitev južnega pola. Norvežan Roald Amundsen je bil uspešnejši. Južni tečaj je dosegel decembra 1911, mesec dni pred Angležem Robertom F. Scottom. Scottova odprava se je tragično končala. Med povratkom so zaradi lakote in mraza umrli vsi člani. V šotoru, le 17 km od skladišča hrane, jih je do smrti zadrževal strahovit orkan.

Prvi Slovenec na Antarktiki je bil Dinko Bertonec iz Argentine, ki se je v letih po drugi svetovni vojni udeležil argentinske alpinistične odprave na obalna antarktična gorovja. Največji slovenski podvig na Antarktiki, ki je odmeval tudi v svetu, je bila prva slovenska alpinistična odprava na Antarktiko leta 1996. Sestavljali so jo znani alpinisti: Viki Grošelj, Stane Klemenc in Raško Vodišek ter Hrvat Stipe Božič in Joško Boji. Cilj odprave je bil 5140 m visok Mount Vinson v pogorju Ellsworth, najvišji vrh Antarktike. Dne 5. januarja 1997 je odprava osvojila vrh ter se povzpela še na druge, še deviške gore. Prvopristopnika Viki Grošelj in Stipe Božič sta dva osvojena vrhova poimenovala Slovenija in Hrvaška. Odprava se je 26. januarja 1997 srečno vrnila domov.

Antarktiko so si interesno razdelile Avstralija, Francija, Velika Britanija, Nova Zelandija in Norveška. Prve tri našete države izdajajo posebne poštne znamke za svoja antarktična ozemlja. Z rednimi oporišči so prisotne tudi Čile, Argentina in ZDA. Slednje imajo bazo Amundsen-Scott prav na južnem polu. V to bazo je bilo leta 1990, ob praznovanju 500-letnice rudnika in Idrije, iz XIV. rudniškega obzora poslano spominsko pismo. Pošta iz Zemeljskega dna do Evrope potuje običajno eno leto. Antarktika je velikanski naravni laboratorij, kjer ima večina vodilnih držav raziskovalne postaje, ki oživijo v antarktičnem poletju. Tu znanstveniki sodelujejo ne glede na vero, raso in politično pripadnost. Sodelujejo v znanosti in velikokrat tudi v boju za preživetje. ➔

Niko Jereb

*Objavo gornje fotografije je prijazno dovolil Viki Grošelj

Več zraka.
Več sonca.
Več narave.

sončni log

**DUPLEKS STANOVANJA
V LOGATCU**

leto izgradnje objekta 2005-2006

cena:

287.508,72 - 306.675,97 SIT/m²

* Cene vključujejo DDV. Cene so iz EUR preračunane v SIT po STBS na dan 28.8.2006

  informacije: Metropola d. o. o., Ljubljana
PE Logatec, Sončni log 1a,
tel.: 01/750 95 06, www.metropola.si

WELZ

d.o.o.

organizacija transporta - carinjenje - skladiščenje - distribucija - selitve

MARIBOR

SPODNJA IDRIJA

LJUBLJANA

telefon: 05 37 25 300, faks: 05 37 76 670, e-mail: idrija@welz.si

Organiziramo transport samostojnih in kosovnih pošiljk po cesti, železnici, vodi, nudimo redne tedenske transportne povezave (uvoz, izvoz) po naslednjih državah:

ANGLIJA
AVSTRALIJA
AVSTRIJA
BELGIJA
BELORUSIJA

BOLGARIJA
BOSNA
ČEŠKA
FRANCIJA
GRČIJA

IRAN
ITALIJA
KAZAHSTAN
MALTA
MADŽARSKA

NEMČIJA
NIZOZEMSKA
POLJSKA
PORTUGALSKA
ROMUNIJA

RUSIJA
SPANIJA
ŠVEDSKA
TURČIJA
ZDA

CENTRALA: WELZ GmbH, Bachstrasse 75, A - 5023 SALZBURG

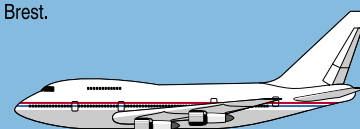
POSLOVALNICE

AVSTRIJA: Salzburg, Dunaj letališče, Krems, Beljak (Villach), Rosenbach, Nickelsdorf, Šentilj,
BOLGARIJA: Sofija, HRVAŠKA: Zagreb, POLJSKA: Varšava - letališče, Tychy, Zielona Gora, Mielec,
ROMUNIJA: Bukarešta, Bukarešta - letališče, Arad, Konstanza, RUSIJA: Moskva, St. Petersburg, Novosibirsk, SLOVAŠKA: Bratislava,
ČEŠKA: Praga, Praga - letališče, Pomezin 7 Ohri, Lanzhot, UKRAJINA: Kijev, MADŽARSKA: Budimpešta, BELORUSIJA: Minsk, Brest.

WELZ WORLD WIDE

PROFESIOALEN - IZKUŠEN - KREATIVEN

Preverili smo učinkovitost čistilnih sredstev

Reklame nam ponujajo številna čistilna sredstva, ki nam obljublajo popolno odstranitev madežev, ohranitev gladke kože,

Prišli smo na idejo, da bi lahko na to temo izvedli raziskovalno nalogo. Nalogo sva izvedla in analizirala rezultate Mateja More in Matevž Straus, dijaka 3. letnika Gimnazije Jurija Vege Idrija, pod mentorstvom Marjete Žonta, absolventke mikrobiologije in Irene Česnik Vončina, profesorice biologije. Z nalogo sva najprej na regijskem tekmovanju srednjih šol Severne Primorske zasedla prvo mesto. Na državnem tekmovanju mladih raziskovalcev Slovenije na predstavitvi in zagovoru, ki je potekalo v Murski Soboti v začetku junija 2006, pa sva prejela zlato priznanje. Z raziskovalno nalogo smo želeli preveriti, če so antibakterijska čistilna sredstva res učinkovitejša od navadnih in v kakšni meri. Izbrali smo tri področja uporabe čistilnih sredstev: umivanje rok, čiščenje obraza in čiščenje talnih površin.

Pripravili smo vse potrebno za izvedbo eksperimenta (priprava gojišč in materiala, sterilizacija), ter za najprimernejšo izbrali tehniko gojitve bakterij na kompleksnem trdnem agarskem gojišču, na katerem smo potem lahko prešteli zrasle kolonije in z izračunom odstotka uničenih bakterij sklepali na učinkovitost čistila.

Naše okolje je praktično v celoti poseljeno z mikroorganizmi. Sodobne tehnike in znanje nam omogočajo, da lahko na preprost način pogledamo v njihov svet; jih opazujemo, štejemo in kontroliramo njihovo rast. Največji in potencialno najbolj »problematičen« delež vseh mikroorganizmov predstavljajo predvsem bakterije, na katere smo se tudi omejili v tej raziskovalni nalogi.

Naša predvidevanja, da so antibakterijska čistilna sredstva učinkovitejša od navadnih, so se potrdila, saj so nekatera čistilna sredstva uničila kar 99% vseh bakterij.

Stojimo na pragu velikih odgovorov, predvsem pa novih velikih vprašanj:

SO ANTIBAKTERIJSKA ČISTILA ZDRAVJU ŠKODLJIVA?

Po rezultatih iz naše raziskovalne naloge, na to vprašanje ne bi mogli odgovoriti. Iz splošnega znanja pa bi lahko sklepali, da nam antibakterijska sredstva za vsakodnevno domačo uporabo niso potrebna. O njihovem vplivu na splošno zdravje populacije, povečano število alergijskih obolenj in podobnih problemih, ki jih vse pogosteje povezujejo s pretirano uporabo čistil, pa bodo odgovorile znanstvene raziskave, ki bodo morale dovolj glasno povedati svoje mnenje.

Na koncu članka bi se še enkrat zahvalila mentoricama, ki sta naju z napotki usmerjali pri raziskovanju ter Zdravki Štucin za vso tehnično pomoč pri pripravi in izvedbi eksperimentalnega dela naloge.

Zahvala gre tudi vodstvu gimnazije Jurija Vege Idrija, ki nama je omogočilo izvedbo raziskovalne naloge in uporabo kemijskega ter biološkega laboratorija, v katerih sva lahko nemoteno opravljala raziskave.

Zahvaljujeva se še dr. Bojani Križaj in Psihiatrični bolnišnici Idrija za tehnične pripomočke, ki smo jih rabili za izvedbo eksperimentalnega dela naloge. ♦

Mateja More

Po številu medalj takoj za Švedi

Nekje na naši dragi Zemlji, natančneje na Slovaškem, v mestu Pezinok, se je začelo svetovno prvenstvo v orientaciji.

Med zastavami, ki so plapolale pod odrom v kulturnem domu, je bila tudi slovenska. Našo državo so letos zastopali idrijski gimnazijci, osnovnošolci iz Poljan???, »izbrana ekipa« in seveda naši dragi trenerčki.

Na Slovaško smo prispeli že prejšnji dan in se namestili nekaj kilometrov iz Pezinoka (imena naselja se ne spomnim) skupaj z reprezentancama Italije in Latvije. Hotel sicer ni imel pet zvezdic (pravzaprav ni imel nobene), vendar je bila hrana dobra, in to je najpomembnejše.

V ponedeljek dopoldne smo imeli trening, v torek pa že prvo tekmo – klasični tek (»classic distance«), na kateri smo se (eni bolj, drugi manj) dobro odrezali.

V sredo smo se odpravili na prijeten izlet v Bratislavo in po nakupih, v četrtek pa nas je že čakala zadnja zaresna tekma na srednji razdalji (»middle distance«), na kateri je naše zastopstvo doseglo najboljšo slovensko uvrstitev – šesto mesto Blaža Graha!!!

Popoldne je v Pezinoku na slovesni podelitvi skupaj z drugimi najboljšimi stopil na oder po diplomo. Zagotovo smo bili najbolj vesela reprezentanca v dvorani.

Po podelitvi je sledila večerja in po večerji predstavitveni večer. S slovenskimi dobrotami (pršut, potica, vino, ...) in tudi s polko z metlo (saj veste, en fant je preveč, zato pleše z metlo, kadar jo vrže ob tla, se pari zamenjajo) smo poskrbeli, da je bila dvorana na nogah in da so si vsi zapomnili Slovenijo.

In bila je noč in bilo je jutro.

Zadnji dan.

Dopoldne smo imeli najboljšo tekmo celega tedna: prijateljsko. Razdeljeni v trojke (v njih je bil vsak tekmovalec iz druge države) smo se podili po ulicah Pezinoka.

Po tekmi sta sledila izmenjava majic med reprezentancami ter odhod v hotel. Vendar le za nekaj uric. Popoldne smo se vrnili v Pezinok na sklepno podelitev priznanj za najhitrejše trojke na prijateljski tekmi in pokalov za najboljše ekipe. (Največ so jih, kot vedno, pobrali Švedi.)

Čisto na koncu je prišla na vrsto še razglasitev najbolj »fair« reprezentance. Vsaka država odda po en glas, in tista, ki jih dobi največ, osvoji pokal »fair play«.

Kot so dejali pred podelitvijo, so bili letošnji zmagovalci vedno pripravljene pomagati, vedno so bili nasmejani, prejšnji večer pa so tudi najbolje predstavili svojo državo.

Če še niste uganili, bom citirala najboljši stavek tega svetovnega prvenstva: »And the fair play medal goes to ... SLOVENIA!«

In smo šli na oder po pokal in medalje, vredne več, kot če bi bile zlate.

In bil je »farewell party« in bila je noč. In bilo je jutro in bilo je bujenje. Padal je dež. (še ena zanimivost: preden smo prispeli na Slovaško, je tam deževalo, in ko smo odhajali iz Slovaške, je spet deževalo. Vmes je bil pa en lep, sončen teden.)

Okrog devetih smo se torej odpravili proti domu, vsak s svojo medaljo v potovalki. Zdaj verjetno razumete naslov... ♦

E. M

Čipke, kot jih ustvarja narava

Ta presneta letošnja dolga zima ... Vse, kar človek sicer rad počne v snegu, se je v teh dolgih mesecih že izpelo. Čudovita je, pravljicična, omogoča nam nenadomestne športne užitke, vendar le mesec ali dva, ne pa ... Kaj naj v tem primeru storimo ljubitelji rastlin, ki prisegamo na zeleno in živo?

Imamo možnost. Obstaja živ organizem, ki ga snežna odeja nikoli v celoti ne skriva – to so lišaji.

Lišaji so rastline – združba alg in gliv – brez korenin, listja in cvetov, a so kljub temu privlačni. Tako oblikovano rastlinsko telo imenujemo steljka. Barvna lestvica sega od sive do belkaste, od bleščete zelene do modre, od zelene do rujeve. Obstaja približno 16.000 vrst lišajev, saj jih najdemo tako rekoč povsod. Živijo lahko v obalnem pasu, kjer se izmenjujeta plima in oseka, v vodi, na zemlji, na kamniti podlagi in na živih drevsih. Ker ničesar ne črpajo iz podlage, ne ogrožajo svojih gostiteljev. Veljajo za pionirske rastline, torej za tiste, ki se kot prve naselijo na neposeljenem območju.

Posebnost nekaterih lišajskih vrst je občutljivost na onesnaženje zraka. Vse, kar potrebujejo za svojo rast in razvoj, namreč dobivajo neposredno iz ozračja, zato nas njihova občutljivost ne preseneča. Uporabljamo jih lahko kot kazalce stopnje onesnaženosti zraka.

Po obliki jih na grobo delimo v tri skupine.

1. Skorjasti lišaji se tesno prilegajo na podlago, zato so manj izpostavljeni vplivom ozračja.
2. Listasti lišaji so vmesna oblika med skorjastimi in grmičastimi lišaji. Steljka

Valovitorobi kolačkar – (*Lecanora allophana*) tč

leži na podlagi oziroma je na enem ali več mestih pritrjena nanjo.

3. Grmičasti lišaji so indikatorji onesnaženosti zraka. Steljke so razrasle v majhne grmičke, in ker zrak vpliva na veliko površino, so nekatere vrste teh lišajev najbolj občutljive za onesnaženost.

Navadni rumenček – (*Xantoria parietina*) tč

Jamičasta parmelia – (*Parmelia sulcata*) (spodaj)
Skalna parmelia – (*Parmeliasaxatilis*) (v sredini)
Kipeči žuljevec – (*Physcia ascendens*) (zgoraj) tč

Vrsta bradovca- (*Usnea*) tč

Vrsta bradovca- (*Usnea*) tč

Uporaba lišajev

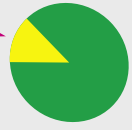
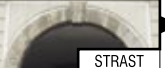

Poleg tega da so kazalec onesnaženosti, različne vrste uporabljajo tudi:

- a) kot podlago za industrijske procese (za izdelovanje kemičnih indikatorjev ali kazalcev kislosti – lakmus);
- b) kot zdravilne rastline (islandski lišaj – islaminid – za krepitev pljuč oz. po Scopoliju tudi domačih živali);
- c) kot osnovo za parfum,
- č) za domače barvanje blaga iz naravnih vlaken;
- d) kot hrano za živali (edina paša severnih jelenov);
- e) kot zavetje številnih vrst majhnih živali;
- f) kot gradbeni material za ptičja gnezda

Te prelepe čipke, ki jih na preprost način snuje narava, nas obkrožajo tudi v našem mestu in njegovi okolici. Spremljajo nas na vsakem koraku in nam govorijo svojo zgodbo. Ne potrebujemo veliko znanja, da jo razumemo. Brez dvoma je to prijetna poživitev v neskončni belini, saj njihov počasen življenjski ritem poteka ne glede na letni čas. Ozrite se kdaj na deblo ali škarpo ob poti (da imate po naključju s seboj povečevalno steklo, bi bilo že pregrešno), saj boste na njih videli umetnine, vredne vsakega umetnika. Gotovo se ne bi mogli upreti dami, zaviti v pisemski skorjevec, ali odvrniti pogleda od uokvirjene slike valovitorobega kolačkarja. Naša mati narava je res največji slikar.

In ne nazadnje, največja vrednost je, da nam prav znova bujno rastoči lišaji v Meji in na Rakih pričajo, kako kljub zaprti dolini, petstoletni industriji, vsemogočim grožnjam z onesnaženjem po zaprtju rudnika in kljub uveljavljenim novim standardom varovanja okolja dihamo dokaj čist zrak. ←

Anka Vončina

	GORA NAD TACNOM	KRAJ V BOKI KOTORSKI	STOLETJE, VEK	24 UR	TON, DAN PRED ZAČETKOM SKLADBE	MOČNO ČUSTVO	NACIJA	DRŽAVA NA BLIŽNJEM VZHODU	KOPRIVNICA	
SL. PESNIK IN PISATELJ (1900-1942)										
SPOR PREPIR	PUSTOLOVŠČINA									
GL. MESTO AFRIŠKE DRŽAVE GANE				STRAST						
DEČEK			POŽERUH					VODJA VERSKEGA OBREDA		
GLAVNI ŠTEVNIK			KRČEVINA PLAČILO VNAPREJ				REŽISER PECKINPAH		KARLOVAC	
KORNET		LUTKAR SIMONČIČ HRUP VPITJE					ŽELEZN. KOMPOZICIJA MERILNIK VOD. TOKA		NESTROKOVNJAK	
POZITIVNA ELEKTRODA				KOSOVELOVA PESMIŠKA ZBIRKA CANKAR						RIBJE JAJČECE
	PLATINI SORODNA KOVINA (Znak IR)					OČA ADRESA			NARDI. BOGOVI PACIENT	
GOROVIJE V SEVERNI SLOVENIJI								PRIHOD V GOSTE		
	SKLADATELJ KREK	ADAMAVA ŽENA LESEN PLUG			ANTIČNI BEOTLJEC ZARODEK			IGRA S KARTAMI SARAJEVO		
SL. PESNIK (JOSIP-ALEKSANDROV)			NEUMNOST, NONSENS						KARLI ARHAR PESNIK GRADNIK	
PISARNA, BIRO				PREDELOV. MLEKA						
PALEC, INČ			UMETNIK, DELAVNICA					KOS KOVINE S PRIVLAČNO SILO	AFRIŠKI VELETOK BEETHOVEN, SIMFONIJA	ANTON KARINGER
				RUDI VAVPOTIČ RIKO DEBELJAK			MEHKOST			
	RACA POTAP. LJAVKA	RUMENO RJAVA BARVA	GLAVNI ŠTEVNIK DUH, AROMA						PRETAKANJE SOLZ NEM. AVTOMOBIL	
DOMAČA ŽIVAL DEL ZOBOVJA						ŽIVAL CRNE BARVE	HOKEJIST HITI KARENINA			VAŽNA ZAČIMBA
KLANJE ŽIVINE					DUH PRI INDIJANCIH KILOVOLT				VISOKA IGRALNA KARKITA EDVARD	
POSLEDICA GORENJA								POSEL. OPRAVILO		
TRAJNO MOČVIRNAT SVET				DOLINA V JULIJCIH				MALIK		

Izrebrani reševalci dvaintridesete nagradne križanke so: **Tatjana Mandič**, H. Freyerja 2, 5280 Idrija, **Maik Namar**, Godovič 30, 5279 Godovič in **Katja Skok**, Šolska ul. 13, 5281 Sp. Idrija.

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Pošta: _____

Pravilne rešitve nagradne križanke pošljite do 15. septembra 2006 na naslov:

FMR MEDIA, Arkova 43, 5280 Idrija s pripisom "Nagradna križanka"

Izrebrali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Dobre vile

Tudi Prejnuta se pripravlja na vesoljni potop!

Naš najboljši sosed je pa res poskrbel za edinstveno akcijo. Na račun Mercatorjevih pik imamo vsi enak vrhunski servis iz porcelana. Zdaj vsaj fovšije ne bo!

Da se Fortunovi iz gostilne Pri Zagodu spet lahko vozijo v več kot sto let stari kočiji, so poskrbeli Igor Tušar in še kakih deset idrijskih mojstrov. Srečo, Ines, Lenart in Marlena so se za veliki šmaren z njo odpeljali v Idrijo, prav tako, kot so se v mesto včasih vozili njihovi predniki. Zdaj si bo treba za kabriolet med kočijami priskrbeti še konje. Tokrat so jo za promocijsko vožnjo vpregli v Podobnikove konje

Ni je položila kakšna nevihta, posušila se je zaradi poletne suše

Čeprav skoraj vsi bentimo, da v Idriji ni najti parkirišča, je neznanik več kot mesec dni svojo »bolho« na parkirišču v Barbare vsak dan parkiral prav tako, kot vidite na fotografiji

B BRUS

BRUS TRANSPORT

BRUS d. o. o., Srednja Kanomlja 21 a, 5281 Spodnja Idrija

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 42 409